JURNALUL® S.F.

Premiul Convenției Europene de SF
euROcon

Anul IV Nr. 146; 29 Noiembrie - 4 Decembrie
Săptămînal de cultură
SF, HORROR ȘI FANTASY
16 pagini - 400 lei

Ana Maria Negrilă ✪ Ladislau Daradici ✪ Don Simon ✪ Liviu Radu

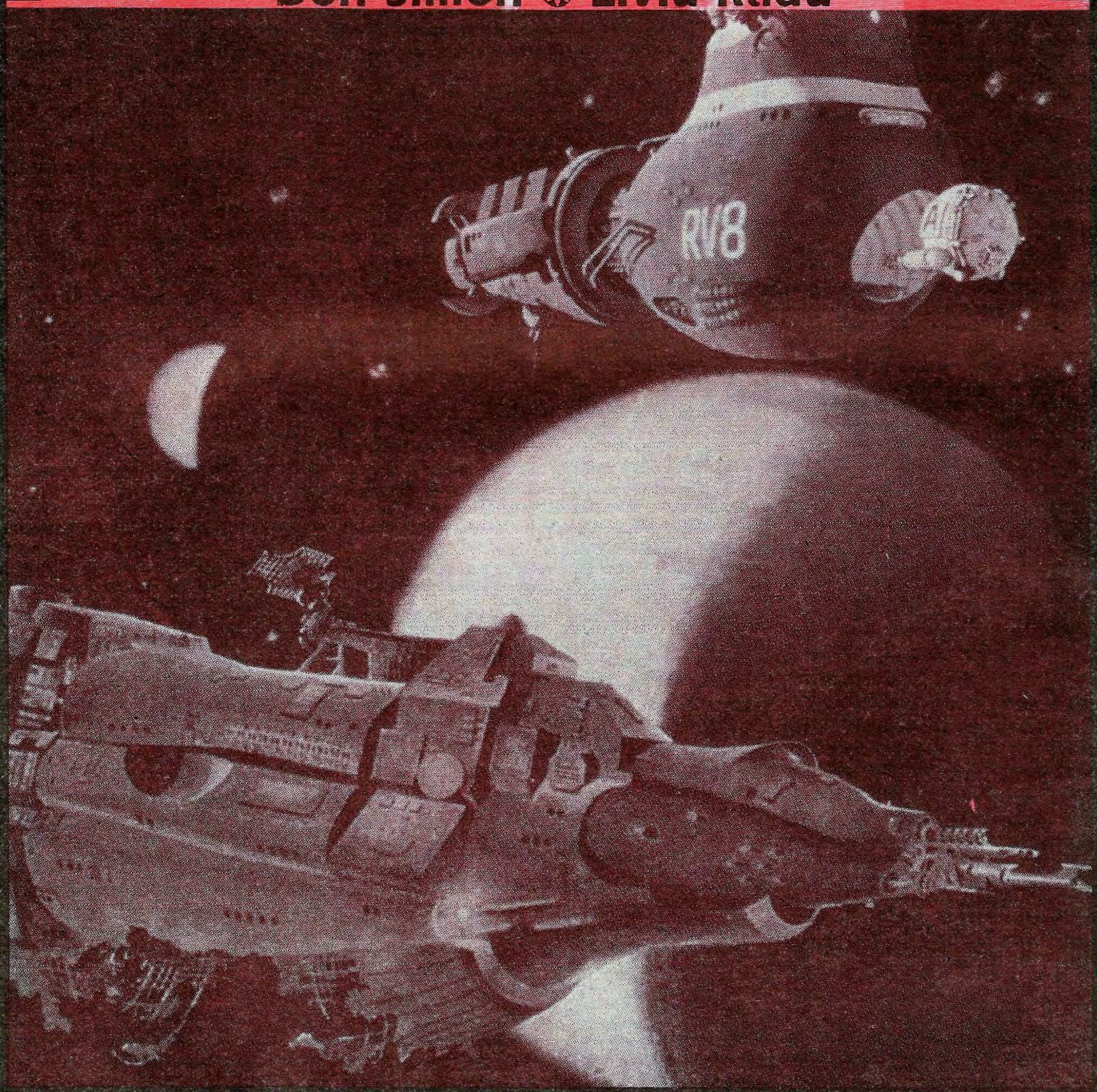

Jurnalul S.F.

Liviu Radu

O CARTE MAI APARTE

Mă întreb în ce măsură cartea lui Mann va avea succes la cititorii români. Este un roman care se abate de la regulile cunoscute la noi. Autorul foloseşte excesiv umorul sec, englezesc. Pînă la urmă, ajunge să se ia în serios.

Phillip Mann încearcă să spună, sub formă de glumă sau parodie a romanelor de aventuri, lucruri foarte profunde. Totul e să le descoperi. N-am de gînd să explic absurdul situaţiilor, grotescul împrejurărilor, inconsecvenţa voluntară în tratarea acţiunii. După părerea mea, romanul trebuie citit cu multă atenţie şi discernămînt. Oricum, fără prejudecăţi.

Cred că-i mai util să atrag atenţia asupra unui aspect care, deşi foarte important, poate fi trecut uşor cu vederea: numele personajelor şi locurilor. Îmi cer scuze cititorilor care au remarcat deja acest lucru şi mă vor găsi plictisitor.

Eroul principal - Pawl Paxwax. Pawl reprezintă o transcriere a lui Paul, ceea ce ne trimite la schimbarea de atitudine a sfîntului Pavel, care fusese, la început, un persecutor al creştinilor. "Paxwax" este alcătuit din latinul "pax" - pace, şi "wax", care înseamnă, pe lîngă "ceară", "a modela", "a creşte, a mări", "a fi predispus la ceva". Deci, Paxwax poate fi interpretat ca "om care poate fi modelat în favoarea păcii", "cel care creşte şansele păcii", "cel predispus la pace".

Odin - zeul războinic scandinav - ciudat nume pentru mesagerul păcii al alienilor...

Lotus şi Arcadia - Lotus face aluzie la mîncătorii de seminţe de lotus din Odiseea, cei care se drogau astfel şi uitau de toate. Arcadia - tărîmul fericit, al inocenţei de dinaintea civilizaţiei.

Laurel Beltane - Laurel poate fi acceptat ca un diminutiv de la Laura (a se vedea Petrarca), dar aminteşte şi de celebrul cuplu comic Laurel şi Hardy (Stan şi Bran). Beltane = Sărbătoarea focurilor, care e serbată de irlandezi, la 1 mai.

Shell-Bogdanovitch - Shell înseamnă "scoică", apropo de viaţa acvatică a personajului, dar sugerează şi celebra companie anglo-olandeză.

Lapis = piatră. Aluzie, printre altele, şi la sf. Petru.

Toby, tatăl lui Pawl. Nu numai că-i un nume ridicol pentru o fiinţă grotească şi plină de cruzime, dar poate fi citit şi "to be"...

Toro Sith - toro = taur (sp.). Un nume potrivit pentru un individ cu coarne şi obsedat sexual...

Jettatura - în italiană, termenul sugerează puterea de a vrăji prin privire, de a deochea.

Morrow, planeta familiei Paxwax - morrow înseamnă "ziua de mîine"...

Punic = cartaginez. Interesant nume pentru un cîine mecanic. Numai că, în franceză, punir = a pedepsi...

Mă opresc aici, deşi fiecare nume permite conexiuni bizare (vezi Clarissa, Rose, etc.).

Am insistat asupra acestei probleme pentru că am impresia că Phillip Mann îşi bazează sensul cărţii pe elemente aparent minore (chestia cu numele fiind doar unul dintre ele), dar care contribuie major la realizarea atmosferei stranii, oarecum gotice, din roman...

Mi se pare o carte derutantă. Aştept continuarea, ca să-mi formez o părere definitivă.

P.S. Am afirmat, într-un articol anterior, că nici o editură nu s-a arătat interesată de cărţile doamnei Bujold. M-am înşelat. Atît PYGMALION, cît şi NEMIRA, au contractat deja volumele premiate. Le aşteptăm în librării.

Phillip Mann: Seniorul Paxwax; Traducerea din limba engleză de Carmen Valy Mucuţa; Editura Pygmalion

Cătălin Teniţă

TRIUMFUL REBELILOR

În ultima vreme, de cînd am citit *Motocentaurii pe Acoperişul Lumii*, de fiecare dată cînd mă gîndesc la mişcarea "Quo Vadis?" îmi trece prin minte o imagine bizară. Văd o haită de lupi, mari şi cenuşii, alergînd prin stepă la apusul soarelui, pe un fond muzical de chitară electrică – o tînguire acidă, nebună, din Seattle. Interpretarea este evidentă pentru oricine. Asemeni lupilor, "quo vadişii" pot ataca în grup, cum au făcut în cazul antologiei, însă sînt capabili să lucreze şi pe cont propriu. Şi nu puţine sînt proiectele individuale în care-s antrenaţi. (Apropo de acest lucru, abia aştept să citesc romanul lui S.A. Com care ar trebui să apară la Nemira. Tipul ăsta e genial.) Lupii au fost întotdeauna detestaţi de către ignoranţi. În general, cînd copiii sînt duşi pentru prima dată la grădina zoologică, pe la vîrsta de 3-4 ani, au tendinţa să dea fuga la cuşca lupilor, strigînd „cuţu-cuţu", însă sînt opriţi repede de părinţi care le explică: „Cîinele – bun! Lupul – rău!". Acest fapt poate fi uşor observat în basme şi în varianta lor modernă – desenul animat. Căci, spre deosebire de cîine, care-i slugarnic şi previzibil, lupul este independent şi incontrolabil. Asta însă nu-i face rău, ci nobil.

Extrapolînd un pic, o împărţire în „cîini" şi „lupi" se poate face şi în cazul SF-ului românesc actual. Pe de o parte avem un mare număr de creatori, dintre care mulţi scriu bine, fapt indiscutabil, dar care nu caută să zguduie tabuurile societăţii, să lupte împotriva *establishment*-ului sau să descopere modalităţi noi de expresie, iar pe de altă parte avem un grup restrîns de autori care doresc să schimbe ceva, să fie independenţi în gîndire. (S-ar putea argumenta că afilierea la o mişcare constituie tocmai o îngrădire a independenţei, însă dacă veţi citi textele „alternativiştilor" cu atenţie, veţi vedea că între ei există diferenţe de ordin estetic sau ideologic nu de puţine ori majore.) La început au fost „cyberpunkeri", însă în cîteva luni au depăşit această etapă. Şi totuşi numele le-a rămas aşa, mulţumită unor comentatori ai fenomenului SF neavizaţi sau rău-voitori, cu toate că ei, quo vadişii, şi-au dezvoltat un sistem estetic original. (Dacă aş avea ceva mai mult spaţiu, aş scrie mai pe larg despre deosebirile dintre cyberpunkul gibsonian (a se face diferenţă între acesta şi postcyberpunkul lui Swanwick sau „cyberpunk"-ul feminist al lui Cadigan) şi literatura promovată de „alternativii" români.)

Ultima manifestare a rebelilor, şi cea mai importantă pînă acum, o constituie antologia *Motocentauri pe Acoperişul Lumii*. Volumul constituie o premieră în viaţa SF-ului românesc din mai multe puncte de vedere. În primul rînd este primul "shared universe" de la noi, mai este şi prima ucronie, primul volum de SF experimental şi nu în ultimul rînd prima carte în care apar aproape exclusiv texte ale scriitorilor nouăzecişti.

Cartea se deschide cu o "Scurtă istorie a lucrurilor" (realizată de Dănuţ Ivănescu, Ionuţ Bănuţă şi Calus Stancu) în care este prezentată o istorie alternativă, pe parcursul a peste 2.000 de ani, a unui Pămînt în care marile puteri sînt tracii şi romanii. Punctul de sciziune de istoria reală: Bursbista, care cucereşte Roma lui Caesar şi îl izgoneşte pe romani în America. De aici lucrurile devin din ce în ce mai complexe, apar alte intrigi politice, evoluţia tehnologică este total schimbată, iar religiile şi alte aspecte socio-culturale au forme diferite de cele familiare nouă. Trebuie remarcată meticulozitatea acestui tabel cronologic (23 de pagini scrise mărunt-mărunt, aproape 50 de pagini standard). Am încercat să găsesc vreo greşeală factuală sau de logică în el, dar din păcate n-am găsit.

Prozele care urmează nu se vor o ilustrare *ad literam* a unor evenimente din cronologie, ci sînt nişte lucrări literare scrise în acea lume alternativă, în diferite maniere, funcţie de stilul perioadei respective.

Dar s-o luăm pe rînd, în ordinea primei apariţii a autorilor.

Sebastian A. Com îşi le partea leului cu două texte proprii (*Aromă de copăi* şi *Germisara, Kogaion - ploaie torenţială*) şi două scrise în colaborare cu Ionuţ Bănuţă (*Ragnarök* şi *dol)sony contra virgin records(pe acoperiş)?( )*. Poveştile au un fir epic care te face să le citeşti pe nerăsuflate, personaje bine realizate şi nişte idei excelente. (Cu ocazia aceasta am observat că în prozele lui S.A.C. există întotdeauna cîte un complot, o luptă pentru putere care se dă nu pe scenă, în văzul tuturor, ci în culise. Acest lucru nu-i monoton, ba dimpotrivă.)

Cătălin Ionescu realizează un tur de forţă în *Neîmplinita Shangri-La* (Ce titlul), o lucrare nostalgică, de o sensibilitate ieşită din comun. După ce o termini de citit ai senzaţia că s-a rupt ceva în tine. Îţi vine să-ţi urăşti strămoşii, tracii, şi prin ei pe tine însuţi, pentru faptul că într-o istorie alternativă ar fi putut să spulbere armonia lumii de dincolo, distrugînd templele budiste şi făcînd din Tibet un al doilea Kogaion.

Doru Stoica, un nume mai puţin cunoscut pînă acum, însă avînd un talent deosebit, îşi aduce şi el contribuţia cu două texte absolut remarcabile. Dintre ele, cel mai mult mi-a plăcut *Lumbricus Glacialis*, o lucrare fantastică cu aer de veritabilă sagă scandinavă, care, pe lîngă o scriitură îngrijită, are şi un nivel al doilea foarte bogat în semnificaţii. Nici *Tauromahia* nu e mai prejos. Citind-o, eşti cuprins de o melancolie amară, dureroasă.

Ajungem şi la Don Simon care are nu mai puţin de trei texte: *Ana*, *Rivus* şi *Electric Blue*, fiecare scris într-o altă manieră. În *Ana*, ne este istorisită viaţa unei martire şi fondatoare a neozaimoxianismului, o religie care la prima vedere are multe în comun cu creştinismul. Apare aici un pasaj care m-a bulversat prin semnificaţiile şi trimiterile sale. Chiar dacă ar fi scris numai *Ana*, Don Simon tot ar fi dovedit că e un mare scriitor. Iată pasajul cu pricina:

> "Dunărisul curgea leneş, cărînd cu el crengile rupte de furtună. Cloturile păreau nişte braţe descărnate, implorînd mila cerului.
> Un clipocit şi-o fluturare de frunze cleioase.
> Şi ea spălîndu-şi picioarele.
> În rest linişte."

Citind *Rivus (Jurnal despre sfîrşitul de secol)* ai senzaţia că parcurgi un ziar al zilelor noastre, atît de actuale sînt ideile.

Despre *Electric Blue* n-am să spun nimic. Bănuiesc că nu-i nimeni atît de "incompetent" încît să nu fi citit această proză la vremea cînd a apărut pentru prima oară.

Alte trei texte clasice ne oferă şi Michael Haulica: *Neverly Hills*, *Motocentaurii dorm singuri* şi *Madia Mangalena*. Abordînd subiecte considerate de unii tabu sau pornografice, M.H. îşi asumă unele riscuri, însă întotdeauna ne oferă plăcerea intelectuală de a fi citit o povestire superbă, plină de tragism şi sensibilitate.

Trei proze (ce aveţi fraţilor cu oltre trei?) are şi Dănuţ Ivănescu: *Cîntul lui Rolos* - o alternativă trecută la celebra lucrare medievală *Cîntul lui Roland*, *Aşteptîndu-l pe Corban* - alt text excelent cu motocentauri şi *Baba Oarba pe Acoperişul Lumii* - o lucrare apărută deja, care poate a însemnat un prim pas în crearea unui sistem estetic original şi depărtarea de cyberpunk.

Ultimul, dar nu cel din urmă în enumerarea autorilor este Ionuţ Bănuţă: pe lîngă concepţie, copertă şi grafica de interior, el semnează două texte-experiment în colaborare cu S.A. Com. Primul este de acum celebrul *Ragnarök*, iar celălalt, inedit, *dol)sony contra virgin records(pe acoperiş)?(*. Lucrări cu un palier de accesibilitate mai redus, în care cititorul, devenit participant activ la crearea poveştii, trebuie să facă eforturi intelectuale pentru a ajunge la semnificaţie.

Mi-am intitulat recenzia "Triumful rebelilor". De ce?

În ultima vreme au apărut mai multe articole care atacau estetica generaţiei '90 şi, în special, "mîzul tare" al acesteia - scriitorii care, într-un fel sau altul, sînt în *Quo Vadis*? Nimic nou sub soare: Swift spunea "Cînd apare un adevărat geniu în lume, poţi să-l recunoşti după acest semn: toţi ignoranţii se unesc împotriva lui". Mai ciudat a părut faptul că n-a existat o replică, un eseu în care "alternativii" să-şi delimiteze poziţiile. Şi bine au făcut. Răspunsul a fost chiar antologia "Motocentauri pe Acoperişul Lumii", o chestie mai semnificativă decît o mie de scrisori deschise, eseuri sau drepturi la replică. Un volum care a dovedit, dacă mai trebuia, că alternativa lor la SF-ul clasic este viabilă.

Bravo vouă, băieţi! Şi fie să nu vă transformaţi niciodată din lupi în cîini! Să nu vă guduraţi niciodată pe lîngă stăpîni, aşteptînd osemile! Fie să rămîneţi ca acum, să vînaţi singuri sau în grup şi să vă bucuraţi de libertatea voastră!

Motocentauri pe Acoperişul Lumii, ed. Karmat Press, 220 pag., 4700 lei.

La concursul organizat de Editura Karmat Press cîştigătorul a fost desemnat, în urma tragerii la sorţi, în persoana lui Horia Nicola Ursu.

JURNALUL SF

Acest săptămînal face parte din rețeaua națională a publicațiilor JURNALUL

Editat de SC JURNALUL SA

ISSN 1221-7875

Tiparul executat la INTACT

JURNALUL SF este înscris în Catalogul Presei la poziția 2.128. Abonamentele se pot face la orice centru RODIPET.

Cititorii din străinătate se pot abona prin RODIPET SA PO BOX 33-35, telex 11995 Telefax 3129432 București - România Piața Presei Libere nr. 1

COLECTIVUL DE REDACȚIE :

Adrian BĂNUȚĂ
(REDACTOR ȘEF)
Număr realizat de:
Nicolae C. ARITON,
Ionuț BĂNUȚĂ,
Mihail GRĂMESCU,
Costi GURGU,
Isabela ION,
Cristian IONESCU,
Liviu RADU,
Don SIMON,
Cătălin TENIȚĂ,
Florin Mircea TUDOR.
(REDACTORI)

ADRESA REDACȚIEI:
Șoseaua București-Ploiești, nr. 25-27, sector I, București
Tel. 2107136, 2109366, 2109946, 3129945
FAX 3129944

RĂSPUNDEREA MATERIALELOR REVINE AUTORILOR

Tehnoredactare computerizată *Adrian și Ionuț BĂNUȚĂ*
Culegere: *Alina LEON*
Corectură: *Mihail GRĂMESCU*
Montaj offset: *Mariana SEBE*, *Silvana GREERE*

PREMIILE

singurului săptămînal de cultură SF din lume:

CONVENȚIEI NAȚIONALE DE SF 1993 - PLOIEȘTI

CONVENȚIEI EUROPENE DE SF 1994 - TIMIȘOARA

GEOVALY SRL - BUCUREȘTI (activitate promoțională)

CONVENȚIEI NAȚIONALE DE SF 1994 - BAIA MARE

ROSEMARY'S BABY

(Copilul lui Rosemary). Producție Paramount 1968, color. Durata 136 minute. Producător William Castle. Scenariul: Roman Polanski, după romanul Un copil pentru Rosemary de Ira Levin (Editura VREMEA, București, 1994, traducerea greșită a titlului aparține Irinei Horea). Imagine: William Fraker. Muzică: Krysztof Komeda. Interpreți: Mia Farrow (Rosemary Woodhouse), Sidney Blackmer (Roman Castevet), John Cassavetes (Guy Woodhouse), Angela Dorrian (Terry Gionoffrio), Maurice Evans (Hutch), Ruth Gordon (Minnie Castevet), Ralph Bellamy (dr. Sapirstein), Patsy Kelly, Charles Grodin și vocea lui Tony Curtis. Ruth Gordon a cîștigat un Oscar pentru rol secundar. Regie: Roman Polanski.

O adaptare destul de inteligentă și convingătoare a romanului de nuanță satanică a lui Ira Levin, dar și un succes de public datorat într-o anumită măsură și reclamei, involuntare de fapt, obținută prin speculareа întîmplărilor tragice cărora le-au căzut victimă unii din cei care au lucrat la film, întîmplări care bineînțeles nu aveau nici o legătură cu pelicula respectivă (operație de piatră la ficat suferită de William Castle, decesul într-un accident de ski al lui Komeda și mai ales uciderea de către secta lui Charles Mason a lui Sharon Tate, soția lui Polanski - doar soția, nu și interpreta pricipală a filmului cum greșit consideră domnul Liviu Radu în JSF nr. 138, afirmația fiind valabilă pentru filmul *Dance of the Vampires/The Fearless Vampire Killers/ Pardon Me But Your Teeth Are In My Neck. 1967* regizat tot de Polanski). Viziunea lui Polanski se aseamănă - așa cum arată Stanley Solomon în *Beyond Formula*, Harcourt Brace, New York, 1976, pag. 149 - cu cea a lui Alfred Hitchcock prin aceea că anumite surse de horror conțin elemente ale absurdului și grotescului. Motivul central a filmului este izolarea crescîndă a tinere. Rosemary și suspiciunile ei vis-a-vis de faptul că, după naștere, copilul i-ar putea fi luat de către „vrăjitoarele" care locuiesc în apartamentul vecin. De-abia în final Rosemary va afla că odrasla ei este copilul lui Satana, venerat ca Antichrist de vecinii ei. Tensiunea filmului derivă atît din siguranța cu care Rosemary afirmă existența unei adevărate conspirații în jurul ei, dar și din imposibilitatea de a lua legătura cu oricine ar fi putut să o ajute. De altfel existența unui astfel de sobor satanic pare realmente imposibilă într-un apartament din New York - și totuși el există, fiind format din propriul ei soț, din Minnie și Roman Castavet, dar și din doctorul Sapirstein, medicul la care apelase Rosemary. Hutch, unul din prietenii ei de nădejde, intră în comă exact în momentul cînd încearcă să cerceteze mai îndeaproape *„elixirul"* magic recomandat de doctor. La moartea sa, survenită la cîteva luni. Hutch îi lasă lui Rosemary o carte despre vrăjitorie ce scoate la lumină obîrșia vecinilor ei, celebri în lumea celor ce se închină Diavolului. După nașterea copilului, Rosemary descoperă cumplitul adevăr, dar - ca orice mamă bună! - se consolează cu gîndul, neputîndu-se despărți de el, spre marea bucurie a celor care au venit să-l celebreze pe noul Antichrist. Sfîrșitul filmului pare o glumă și el inversează cîteva din implicațiile terifiante ale restului peliculei; în același timp pare - absurd, dar adevărat! - o culminare a ororilor prin care a trecut pînă atunci eroina principală. De data aceasta, inamicul potențial nu mai vine din exterior, din mediul în care trăiește sau nu omul, ci din interior, din propriul ei corp. Viitoarea sa existență este relevată doar prin dovezi indirecte ce pot indica atît existența unor personaje malefice cît și posibilitatea unei explicații raționale. Visul referitor la noaptea petrecută cu Diavolul este considerat a fi doar un coșmar, deși urmele de pe spatele ei par a indica o experiență reală. Pe moment, Rosemary trebuie să accepte explicația soțului ei pentru că pare de necrezut posibilitatea ca însuși Guy să participe la ceremonialul *„oferirii"* propriei lui soții Diavolului. Teroarea - să-i spunem comică - a filmului rezidă în faptul că ne încurajează să respingem premisa absurdă a unei conspirații, deși o întreține pe tot parcursul acțiunii. Spectatorul nu este niciodată sigur dacă paranoia lui Rosemary este bazată pe realitate sau este doar produsul minții ei frustrate. Filmul evidențiază o puternică alienare umană și un pesimism dus la extrem. În ciuda atmosferei amenințătoare (obținută prin juxtapunerea realitate-coșmar), scenele de violență pot fi numărate pe degete, esențial fiind modul în care Polanski o transformă pe Rosemary dintr-o femeie sănătoasă și plină de viață într-o disperată și bîntuită de gînduri care de care mai negre. O acțiune bine gradată de regizor, un joc bine dozat al actorilor. Un film de trei stele.

FLORIN MIRCEA TUDOR

Jurnalul S.F.

Ana-Maria NEGRILĂ

Motto:
„Isus Hristoase
Izvor mîntuirilor
Şi Domn al oştilor
De oameni iubitorule
Mîntuitorule"
(M. Eminescu)

Decembrie, Ianuarie.

1. Visez pentru prima oară şi totul pare atît de real. Zăpada acoperă coifurile celor ascunşi în pădure. Se depune în straturi pe blazoanele în formă de clepsidră - două unghiuri ascuţite intersectate într-un romb barat de o linie orizontală. O pulbere albă se scutură de pe ramurile copacilor sau poate şi mai de sus, din norii ca tot atîtea bucăţi de plumb. Ninsoarea coboară ca o draperie foşnitoare de mătase subţire. Peste mirişte.

Stau lîngă Regele Durerii. Pîndim de dimineaţă, Dumnezeu ştie ce, încă vreo fantezie de-a lui sau convoiul acela cu aur despre care i-a povestit Arazel şi care n-o să apară niciodată. Cel puţin nu pînă la primăvară. Vreau să mă mai întorc în oraş, dar nu e posibil. Nu încă. Nu pot să plec fără el, fără Regele Durerii - cel care nu mai e nici războinic, nici conducător, ci numai o ruină şi pedeapsa multora.

- Nu mai vine, zice Arazel.

I s-a urît să îngheţe la adăpostul unui pîlc de copaci.

- Din cauza ta sîntem aici, îi spun.

Nu-mi răspunde. Nu pare prea îngrijorat. De ce-ar fi, doar vinde distracţii regelui şi distracţiile costă timp.

Miriştea. Nimic nu se mişcă pînă la orizont. Vîntul s-a oprit. Nimic nu se aude. Doar tăcerea şi paşii fantomelor ce merg pe zăpadă.

Le văd. Cîteva umbre - patru oameni care aleargă spre noi, urlă ceva ce nu se distinge, cu feţele acoperite de un strat subţire de gheaţă ca o pînză străvezie ţesută în casă. Dispar. Ca de obicei, ceilalţi n-au observat nimic. Se agită doar, încearcă să se încălzească şi stîrnesc mici vîrtejuri în ninsoare. Cine au fost cei patru? Poate îngheţaţii de anul ăsta sau morţii de anul trecut sau poate numai nişte frînturi de vise.

- Iar dormi, fiule? mă întreabă Regele Durerii.

Ceilalţi rîd. Nici nu mă supăr, gluma e atît de veche că am auzit-o deja de sute de ori.

Bate vîntul. Mă gîndesc la ninsoare ca la o pudră fină, cîteva firimituri din poteca luminoasă ce traversează nopţile de vară. Într-o parte, cerul e roşu ca un răsărit nefiresc agăţat deasupra apelor galben-incandescente ale Styxului, în cealaltă parte, doar o toamnă eternă şi ploaia de lacrimi ridicată din undele Cocytului.

Mîinile mi-au înţepenit în mănuşile de fier căptuşite cu blană şi din nou mă ia somnul. Pe mirişte apar alte patru siluete. La început, îndepărtate şi neclare. Apoi se distin din ce în ce mai mult. Nişte femei albe ducînd un steag, o singură pată de culoare - un dreptunghi roşu: în mijlocul pînzei e desenată o carte deschisă şi un şarpe bicefal, viu colorat. Cele două capete ale acestuia se fixează ca într-o încercare de hipnoză, se înfruntă şi corpurile lor formează un cerc. Ochii le sînt două pietre galbene pe care zăpada le acoperă treptat. Dorm, îmi spun, dorm, dar fără vise. Femeile merg încet, încet. Într-adevăr:

„Noapte adîncă
Fantasme păşesc
Pe zăpadă"

Aştept un semn, un mesager, nici eu nu ştiu ce, un vis despre bătrînul Saday, care să-mi spună ce să fac şi cum va fi viaţa mea pe lumea cealaltă. Totul dispare şi aud fornăitul cailor şi pe Regele Durerii sunînd din cornul încolăcit - o cochilie ca un melc, metal galben - alamă încărcată de muzică.

Pe poteca dintre copaci se apropie cîteva care acoperite de prelate, scîrţîie neunse parcă după secole de nefolosinţă. Oamenii sînt la fel - bătrîni şi ruginiţi. Se mişcă greu şi se clatină. Seamănă cu mirajele apărute pe cîmp.

„Tatăl nostru, carele eşti în ceruri, sfinţească-se numele tău...", murmur, poate prea tîrziu pentru că garda s-a repezit deja pe urmele lor. Îi atrage mirajul aurului. Aruncă bicele, se folosesc numai de săbii. Lovesc în plin. Vor să-i omoare. Dar ştiu că nu are nici un rost; în care nu sînt decît saci cu făină. Ei nu văd decît lucirea fierului şi sîngele care împroaşcă întinderea albă. Poteca seamănă cu steagul roşu al unei cetăţi învinse. Călcat în picioare de toţi.

Ţăranii nu se apără. Ar trebui să se audă strigăte, dar nici un sunet nu ajunge pînă la mine. Parcă am asurzit. Mai tîrziu, cornul Regelui Durerii rupe tăcerea. Garda se strînge în jurul carelor. Arazel ridică prelata şi spintecă unul din saci.

Vreau să-i spun ceva, dar nu are rost, aşa că tac. Pulberea albă începe să curgă în zăpadă - într-o grămadă aproape conică. Din nou bate vîntul şi făina se amestecă în vîrtejul ninsorii cernute peste cîmp. Şi mă întreb: „Asta ce importanţă are? Cei patru ţărani morţi pentru distracţia Regelui Durerii şi materia rece care-i acoperă? Eu şi Arazel? Arazel şi garda? Oraşul. Lumea cealaltă?"

2. Asta-i tot visul. Astăzi mi l-am amintit abia cînd am intrat în capitală, în oraşul ca un labirint de ziduri şi de vegetaţie crescute pe creasta muntelui, agăţate deasupra mării. Convoiul merge încet pe străzile fierbinţi, dar aşa este peste tot în lumea aşezată sub puterea lui Saday.

E cald, atît de cald şi totuşi în curînd se va lăsa întunericul. Privesc afară. Wush călăreşte în apropiere. Nu se uită în jur; ca de obicei are ochii fixaţi într-un punct plasat departe, pe linia orizontului.

- Vezi deja mănăstirea? îl întreb.

Nu-mi răspunde, deşi m-a auzit. Mi se pare doar că zîmbeşte.

E atîta praf în Elion. Casele fără balcoane par gata să se topească şi să curgă de-a lungul uliţelor într-un torent de culori şi desene. Peste tot numai ţipete, oameni care se agită, pleţe, grămezi de fructe roşii şi galbene, peşti înşiraţi pe sfoară. Apoi caii, bagajele, roţile trăsurii ce saltă pe denivelările pavajului. Sînt aruncată dintr-o parte în alta.

- Mai încet! strig.

Trecem pe lîngă biserici. De pe frontispiciu, ochiul albastru, ochiul lui Saday ne fixează cum ne tîrîm în lumina roşie a apusului. O să reuşească să mă ajute? Nu ştiu şi n-o să aflu decît la mănăstirea care înghite.

E înăbuşitor înăuntru. De la începutul călătoriei - doar cîmpiile cultivate şi soarele ce încălzeşte lemnul trăsurii şi se filtrează prin geamurile colorate. Mi se face somn cu toată zgîlţîiala. Cred că o să visez din nou regiunea îngheţată de la nord, domeniul Regelui Durerii şi biserica arzînd. Atîtea lucruri care pot strîmba sufletul unui drept-credincios.

- Ai grijă! mi se pare că-l aud pe Wush spunînd.

„Şi totuşi", mă gîndesc. „Trebule să dorm".

Aş vrea să ne oprim undeva la umbră, dar toţi se grăbesc să ajungă în munţi, să depăşească zona aceasta toridă. Mergem tot spre nord şi călăuza ne spune că o să facem un popas la marginea capitalei. Undeva, în apropierea mării.

Pe fereastră intră aerul fierbinte al Elionului. Vreau să visez, să dispar de aici pentru un timp, să nu mai simt cum mă descompun treptat, cum intru în ţesătura umedă a banchetei. Toţi se tem de năluciriile mele. Chiar şi Wush care în prima zi de călătorie mi-a dat un colan, un şarpe bicefal din metal vopsit în alb şi roşu. Un talisman împotriva demonilor.

„Sîntem noi doi", mi-a spus.

Dar nu l-am crezut. Ştiam că nu-i plac visele mele, i se părea că mă împart, că mai aparţin

şi altcuiva. Totuşi dacă ar fi renunţat să fixeze punctul acela de la orizont, dacă şi-ar fi coborît privirea, m-ar fi găsit lîngă el. Însă n-o făcea decît foarte rar. Aproape niciodată.

3. Primele vise le avusesem pe cînd mă aflam închisă la pensionul de lîngă Elion. Uneori mi le aminteam abia pe la prînz în timp ce priveam icoanele spînzurate de pereţi. Eram în vacanţă şi-mi puteam permite să pierd vremea, dar visul mă deranja. Poate că se repeta mult prea des. Asta ar fi însemnat lipsă de imaginaţie sau reacţia la mîncarea de seară.

În fiecare zi, acelaşi lucru. Mi-era frig şi mă trezeam, iar sunetul comului se transforma în clinchetul unui clopoţel ce se auzea de undeva de sub camera mea. Din pivniţă. Într-o dimineaţă ninsese cu adevărat - straturi de fulgi. Strada era albă, iar pe zăpadă se întipăriseră urme paralele, şinele virtuale ale unor sănii care trecuseră de mult. Ca într-o marginalia cu un tip posedat de diavol şi care se temea de desenele în dungi şi carouri. Mie nu-mi trezeau nici o reacţie. Oricum, nu le puteam urmări decît pînă în curtea bisericii.

De obicei dimineaţa deschideam fereastra. Nu vroiam ca „ai mei" să se prindă că m-am trezit. Le spuneam că învăţ pînă tîrziu, aşa că era normal să mă trezesc la mijlocul zilei. De fapt, adormeam imediat ce mă aşezam în pat. Nu ştiu cum făceam asta. Dormeam şi mintea îmi umbla alurea.

O dată avusesem alt vis. Neaşteptat din partea mea. Era chiar în ziua în care intrasem în biserică după mulţi ani. Îi spusesem lui Katare că e plicticos să fii vecin cu aşa ceva şi să n-o fi vizitat niciodată. Mă întrebasem ce-i atît de nemaipomenit în ea şi nu-mi venise nici o idee. Nici măcar nu arăta grozav. Întunecoasă, foarte înaltă, mirosea a umezeală şi a fum de lumînări. Sau a amîndouă amestecate. Nu prea mă pricepeam la astfel de lucruri. Lumînările le văzusem, dar nu şi petele de mucegai. Poate nici nu existau. „Ai mei" au rîs cînd le-am spus de igrasie. Oricum, visul nu fusese atît de neaşteptat. Deşi... Adevărul era că mă obseda sunetul clopoţelului sau al cornului-clopot. Neplăcut. După orele de muzică îl auzeam - clinc, clinc - gata să dărîme pereţii. Din zi în zi era tot mai puternic de parcă ar fi fost îngropat adînc sub fundaţia clădirii şi atunci şi-ar fi croit drum spre suprafaţă.

Oricum, era un sunet familiar. „Ai mei" ştiau de existenţa lui, dar spuneau că probabil era vreun defect de construcţie. Nu mă liniştea să aflu că, undeva, exista o fisură, poate chiar în structura de rezistenţă. O crăpătură destul de mare ca să tranziteze şi gîndacii cu o cruce desenată pe spate; cei pe care-i găseam noaptea rătăciţi pe coridoare. Mari şi negri, cînd îi striveam clănţăneau. Părintele nu era de acord cu mine. Se putea să existe o fisură, dar nu mai mare de cîţiva milimetri. „Da", îi spusesem, „e mai potrivită pentru gîndacii roşii de la bucătărie. Făcută pe mărime."

Atunci rîsese. Dar, oricum, nimănui nu-i plăcea să-şi facă veacul într-o casă veche şi plină de găuri. O parte erau de la ultimul cutremur, pe care nici nu-l prinsesem, altele cine ştie de unde. Poate de la căpitanul Ronţ care locuia după lambriuri.

„Scrii tîmpenii", îmi zisese o dată Katare citind aplecată peste umărul meu. Construcţiile nu sînt prevăzute şi cu găuri de şobolani".

Nu mă înţelesese. Katare, cu poveştile pe care mi le servea despre diavolul mujina, despre sorocul celor două vieţi, despre preotul care fusese îngropat şi apoi a înviat după 45 de zile, sau ceva de genul ăsta, despre împăratul care se supărase pe toţi sugarii şi trimisese garda să-i omoare.

Clopoţelul. Era un sunet enervant dacă-ţi puneai mintea cu el. Era ca apa picurînd în vasele de bucătărie în timpul fiecărei ploi. Totuşi un lucru era sigur. Pe mine nu mă chemau la masa de prînz. Cel puţin nu cu talanga. Şi eram sigură de încă un lucru - sunetul venea din pivniţă sau din grădină. Din lada de vechituri, cutia cu malmuţe. Poate pe undeva exista un duh ca în 1001 de nopţi ascuns într-o sticlă şi, în zilele geroase, începea să cînte ca să nu se plictisească. Sau era doar o bulă de aer rătăcită în beton care

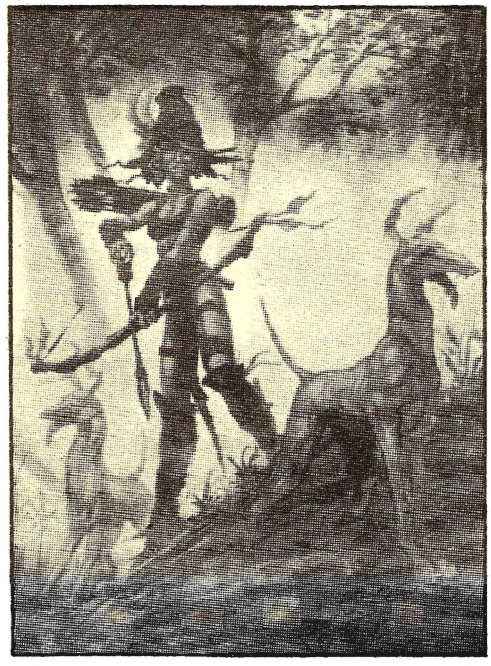

vibra din cînd în cînd. Destul de des în ultima vreme.

(Jurnalul de Ianuarie)

Februarie.

1. Lumînările tremură gata să se stingă. E frig în hruba asta. Cutremurul murmură în timp ce străbate tunelurile ce pornesc din spatele altarului şi duc departe pînă la stînci, pînă la marginea fostelor cîmpuri cultivate. Un preot se roagă ascuns în umbră. Aici nu există nici o religie, ci numai frînturi din fiecare, vise şi mituri amestecate.

Umezeala se scurge de pe pereţi - infiltrări de apă din cauza zăpezii ce se topeşte. Sus, străzile sînt aproape inundate. Afară e mai cald, dar Regele Durerii preferă întunericul. Îl adulmecă. Exact ca acum. Aerul dens îi face bine, de aceea ţine la simulacrul acesta de slujbă.

Biserica a ars toamna trecută. Nu-i plăcea.

„Prea era obişnuită", spunea. Şi atunci i-a dat foc. A plănuit totul cu Arazel şi a doua zi din clădire nu mai rămăseseră decît cîteva bîrne strîmbate de căldură, cu miez fierbinte, strălucitor. Jarul a mocnit încă mult timp, pînă la primele ploi din octombrie. Se vedea de la depărtare - o movilă de cărbune părăsită pe coasta muntelui.

Regele Durerii a îngenuncheat. O grămadă de haine căptuşite cu blană din care răsare gîtul şi faţa ce se cojeşte în straturi. E bătrîn. Bătrîn şi bolnav. Arazel stă lîngă el ca întotdeauna. Îi şopteşte ceva la ureche. Poate vreun nou plan. Să dea foc matahalei acesteia murdare cărela îi spune palat. N-ar fi nici o pierdere. Ar putea locui în orice altă casă. Arazel . Favoritul. A apărut într-o zi. Venea de undeva din nord, unde noaptea durează luni întregi. Se ferea de lumină, spunea că vinde fierturi amare şi descîntece, spunea că se ocupă de comori şi poate zgudui temeliile caselor. Aşa a reuşit să rămînă. La început, desena tot felul de semne pe uşi şi apoi s-a apucat să organizeze spectacole şi vînători la umbra zidului de apărare.

- Nu te rogi? mă întrebă.

Scutur din cap. Nu mă rog, n-am de ce. Dacă aş şti că m-ar ajuta să plec, aş face-o. Poate. Curentul mişcă marginile draperiilor care maschează pereţii fisuraţi - zeci de crăpături minuscule prin care aerul circulă. Şi cîntă. Un cimpoi cu mii de tuburi, cum e cel al lui Bogumil. Regele Durerii se loveşte cu pumnii în piept şi strigă „Mea culpa". Călugării mormăie rugăciuni, îi ţin loc de fundal sonor. De cîteva luni a început să se teamă. N-a mărturisit niciodată de ce. Poate i-a spus ceva lui Arazel, dar de la el nu se poate scoate nici un cuvînt. I-am auzit pe servitori şuşotind prin colţuri. Se pare că amîndoi se închid seara în camera din vîrful turnului. Locul de unde coboară peste oraş fulgere ca nişte serpentine roz-albastre încărcate de vise şi moarte. Şi asta de cînd s-a apucat de magie.

Slujba pe care ne obligă s-o înghiţim şi biserica arsă nu sînt decît de dragul spectacolului. În apropiere nu există decît nişte morminte goale; a avut el grijă să arunce resturile încă de acum un an. Cînd a venit să mă întrebe ce părere am dacă ar vinde oblectele îngropate în cavoul regal. „De ce nu?", i-am răspuns. Acolo nu era nimeni din familia mea; ei putreziseră pe cîmp acum 12 ani cînd Regelui Durerii îi venise ideea să-şi extindă domeniile pînă la mare.

În jurul altarului, lumînările s-au aplecat într-o parte lovite de curent. Lumina cade strîmb, ne lungeşte umbrele, tot mai subţiri şi mai subţiri, ca nişte şerpi de fum ce se tîrăsc pe perete. Mă gîndesc. Sînt cel care merge numai în adăpostul zidurilor, fiul adoptiv. Nu atrag atenţia nimănui. Îmi amintesc de perioada cînd eram acasă, în oraşul din sud, de aglomeraţia străzilor, de peşterile pictate vizitate cu bătrînul Saday, de apa foşnind printre stînci şi muntele cenuşiu ţinîndu-se afară din mare. Doar atît. M-aş întoarce oricînd acolo chiar dacă locul nu ar fi decît o grămadă de rămăşiţe - ruinele caselor în mijlocul grădinilor pustii. Mai există şi alte amintiri, mai mult imagini şi glasuri. Eu, într-o peşteră pictată - desene, linii reprezentînd siluete albe ale oamenilor-peşcăruşi. Mai sînt şi alţi fugari. Poate şi Saday - bunicul. Acum nu mai ştiu. Dintr-o dată mă rătăcesc printre stînci şi nimeresc peste garda condusă de Regele Durerii.

Arazel Demonul mă priveşte. Pe frunte şi-a tatuat forma stilizată a unui cîine cu urechi lungi care se arcuiesc întunecate ca două coarne negre. Mă bucur că nu poate să vadă cercul roşu cu alb, desenul care-mi înconjoară gîtul, un şarpe bicefal, ale cărui capete se fixează cu ochi galbeni, ca două pietricele de

chihlimbar. Aşa cum mi s-a arătat în ziua aceea pe mirişte.

Mă sprijin de perete. În curînd decorul o să dispară - sfeşnicele înalte încolăcite de dragoni vopsiţi în verde, replicile miniaturale ale lui Sînge cel Înaripat şi scoarţele cusute cu figura Regelui Durerii în mărime naturală sau cu scene de luptă - omuleţi şi cai strîmbi ce se aleargă pe fondul punctat în albastru al unor munţi îndepărtaţi. Întind mîna. Ţesătura e umedă.

Umezeala. Există şerpi cărora le place apa. Lumînările se scurg în mici sfere de ceară. Umbrele sînt şi mai lungi şi mai subţiri. Bătrînul Saday m-a învăţat cum să fac pietrele să se ridice, să se contopească, să facă schimb de minereuri. Dar atunci aveam patru ani. Înainte să mă la Regele Durerii. Călugării cîntă. Nu îi privesc, parcă nici nu există şi sînt doar aripile strîmbe ale somnului. Mă întreb de ce vreau atît de mult să ajung în lumea de dincolo şi mi se pare că totul a fost aranjat, plănuit, pus în tipare de mult, mult timp, aşa cum este şi cîntecul preoţilor, îngheţat în anumite forme pentru totdeauna. Mi se pare că mă aflu aşezat la hotarul dintre două nopţi şi nu aparţin nici Regelui Durerii, nici lui Saday, care mă îndeamnă să fiu atent la tot ce se întîmplă, de parcă ar fi ceva de observat. Acum mă simt mai apropiat de orăşeni, de păcătoşii care au fost aduşi aici ca să plătească pentru viaţa lor de dincolo, ca să fie omorîţi, vînaţi sau legaţi de roţi ce se învîrtesc zi şi noapte, osîndiţi în timp. *Damnatio ad tempus.*

Şi, totuşi, reptilele... Tatuajul mă supără, lumina e din ce în ce mai slabă. I-aş spune lui Arazel să mai aducă lumînări, dar toţi se roagă. Regele Durerii nu mi-a impus niciodată nimic. Aş putea să plec. N-o fac. Saday îmi zice în vis că sînt încă neterminat, însă eu mă grăbesc. Nici nu ştiu ce-o să fie dincolo, dar pînă una alta îl aştept pe mesager. Poate iar am adormit sprijinit de perete.

Ceilalţi se apleacă spre podea, corpurile par mai zvelte, se ondulează pe sub veşminte, din gulerele de blană ies capetele turtite, iar limbile despicate sîsîie spre mine. Îmi simt mîinile reci şi aspre. Pielea e acoperită cu solzi într-un model simetric de cercuri şi linii.

- Fiule, şuieră Regele Durerii şi se tîrăşte afară din haină. E frig, fiule.

Corpul i se împleteşte cu cel al lui Arazel, se privesc fix cu ochii, ca patru crevase în stîncile de chihlimbar şi, dintr-o dată, totul e alb şi nemişcat. „Aştept", gîndesc. „Aştept o cheie, un obiect şi pe mesagerul din lumea lui Saday care să mi-l aducă".

2. Asta a fost ceva nou. De la un timp, visele au început să se schimbe. Cu cît înaintăm spre nord, vremea devine instabilă. Oraşele se răresc. Plouă. Trec zile întregi în care singurele lucruri mai deosebite, nu sînt decît propriile mele năluciri. N-am cu cine schimba o vorbă. Pelerinii sînt tăcuţi, merg săptămîni întregi fără să facă un popas. Din cînd în cînd se duc să doarmă în căruţe, sau se opresc să schimbe caii. Nu pot decît să privesc afară satele atît de asemănătoare cu imaginile derulate în somn - aceleaşi case aplecate spre pămînt, cuibărite în mijlocul mlaştinilor sau înşirate unele după altele, fără început şi fără sfîrşit.

Dimineaţa mai citesc din Cartea Sfîntă, dar mă plictisesc repede. Wush îmi spune să nu mă mai gîndesc la vise.

- Călătoria mă oboseşte, îi repet şi fur cît mai multe ore de somn.

Aş vrea să găsesc o legătură între mine şi băiatul din Regatul De Nord, dar nu-mi trece nimic prin minte. Cu Wush nici nu se poate discuta.

- Sînt imagini malefice, spune şi totul se termină aici.

Probabil speră că pelerinajul la mănăstire mă va lecui de nălucirile ce-mi bîntuie ceasurile de noapte.

Un fulger deasupra convoiului - albastru şi ramificat, dar mereu paralel cu drumul, pînă la orizont. Se anunţă furtună? Caii fornăie, copacii foşnesc şi cîteva frunze intră pe fereastră odată cu aerul - o atingere rece şi miros de pămînt şi apă. Pădurea nu e decît un şir de umbre amestecate, unite de întuneric într-un trup cu mii de trunchiuri, mii de crengi. Se aprind felinarele.

Alt fulger şi mi se pare că văd o poiană şi zidul unei cabane.

- Un adăpost! strig.

Cobor din trăsură, pelerinii şi caii lor se agită confuz în lumina slabă; par nişte arătări jumătate oameni, jumătate animale. O iau spre casă. E o adunătură de scînduri şi bucăţi de lemn de diferite forme, prinse unele de altele şi toate la un loc de vegetaţia care o acoperă. Un loc părăsit, plin de gunoaie, de praf, de rugină şi de murdărie, o construcţie doborîtă de umezeală, gata-gata să se scufunde în pămînt. O cameră. În peretele din stînga e o deschizătură, o mică încăpere folosită acum drept grajd.

Pelerinii s-au apucat să desfacă bagajele. Sînt toţi identic îmbrăcaţi în roşu şi negru. Călăuza intră ducînd cutia în care arde un foc nestins - o picătură din rîul Styx. Singurul mod de a învinge răcoarea nopţii.

„Ridfah, ploaia", mă gîndesc. „Oare cum e să dormi sub un acoperiş găurit, pe un aşternut de paie?"

- Nu pot să stau aici, îi spun lui Wush.

Iau un felinar şi ies. Primele picături. Încep să alerg. Trăsura e ascunsă de tufişuri şi înăuntru e frig. Închid uşa. Flacăra pîlpîie în interiorul lămpii întărite cu fier. Ceilalţi pelerini sînt atît de aproape şi totuşi nu se aude nici o voce. Nici o mişcare, doar ploaia care loveşte în geamuri, care bate în pereţi.

Mă învelesc în pături şi mă întind pe banchetă. Mănăstirea e încă atît de departe, ascunsă în întuneric, construită într-o vale sus pe munte. Se spune că acesta este locul unde Saday s-a retras după ce Regele Durerii a distrus Elionul. Acum mulţi ani. De atunci, capitala a fost reconstruită, Saday a murit, Regele Durerii s-a întors pe domeniul său, apărat de Styx. Totuşi mulţi susţin că la Mănăstirea care înghite se întîmplă tot felul de lucruri. Wush o şi crede. Eu? Nu ştiu.

Întredeschid geamul. Cîteva siluete se mişcă în jurul cabanei. Un nechezat, chiuituri. O fi scăpat vreun cal. Mi se pare că disting vocea lui Wush. Enervată, cerînd ceva.

Iau Cartea Sfîntă şi încerc să citesc, dar nu mă pot concentra. Povestea despre cei doi proroci trimişi de Dumnezeu şi de Demon ca să-şi împartă pămîntul, mi se pare străină. Rîndurile se înghesuie unele peste altele, literele se amestecă.

Cîntec nocturn.

„E noapte: iată că se trezesc cîntările de îndrăgostiţi.
Mi-e sufletul de-asemeni cîntec de-ndrăgostit.
E-n mine o sete fără capăt şi fără saţiu
Ce caută să glăsuiască".

Sting lumina şi mă culc. S-a făcut deja frig şi aud clinchetul subţire al unui clopoţel, un sunet în noapte, apropiat şi totuşi...

Rămîn singură cu visul meu.

3. „De la un timp visele începuseră să mă mai schimbe, poate pentru că mă hotărîsem să iau totul în serios. Nu mai puteam să dorm; cocoţată pe fereastră, priveam luminile burgului ce-şi rostogolea sunetele nopţii pînă în pragul pensionului. Pierdeam vremea. Stelele nu prea se vedeau, n-aveam ce admira. Uneori moţălam. Clopoţelul se auzea clar de tot din pivniţă sau din grădină - ca o mie de greieri răspîndiţi pe o mirişte. Ritmic şi imposibil de oprit. Ceva mai încolo era biserica. Îmi amintea de o bibliotecă solidă în care nu mai intrase nimeni şi care dispărea încet, încet, înghiţită de praf.

Într-o perioadă, visam cărţi. De toate dimensiunile, dar mai ales tomuri cu coperţi din piele neagră cu modele - cruci şi cercuri.

O dată fusese ziua mea.

- Mi-am făcut şi eu un cadou, îi spusesem lui Katare.

- O carte? mă întrebasem.

I-l arătasem. Tatuajul minuscul făcea impresie bună. Cel puţin aşa credeam.

- Fain, zisese nesigură, dar al tăi ce zic?

Îi făcusem cu ochiul:

- Nu ştiu.

Se uitase din nou la el, brusc interesată. Mai demult îi povestisem de Regele Durerii şi de celălalt, fiul lui. „Sună al naibii!", exclamase. „Mai tare ca Glen Nu Ştiu Cum!".

De obicei stăteam cu ochii în tavan. Peste tot crăpături. Una tot dădea tîrcoale ferestrei, ramificată ca un rîu şi îndopată de praf. Clopoţelul suna din nou. „Dumnezeule mare!". Hotărîsem să mă duc să văd ce e. „Ai mei" plecaseră un timp. Refuzam să merg cu ei. „Am de lucru", le spusesem şi mă lăsaseră în pace. Crezuseră că o să stau să tocesc toată ziua. Încă mai eram supărată că mă duseseră la pensionul acela plicticos. Wush începuse să mă viziteze destul de des. Se prefăcea că nu e de acord cu părinţii mei. Îmi tot repeta că vrea să mă ajute. Într-un timp aveam atîta încredere în el încît îi povesteam toate visele. Wush mă asculta cu atenţie, dar nu prea mă credea.

Cel mai des ne plimbam prin grădină urmăriţi de privirile părintelui. Zăpada se topise într-un amalgam dubios şi pămîntul înghiţise toată apa ultimului dezgheţ. Pînă la saturaţie. Era prea cald pentru perioada aceea. Clopoţelul se auzea acum bine de tot. Părea că vine de sub o tufă de trandafiri - cîteva cioturi lemnoase care ies din noroi. Florile fuseseră galbene, dar din ele nu mai rămăseseră decît beţele ţepene, decapitate. Rămăşiţe de hidră împotmolită în mlaştina Lernei.

La cîtva timp după asta visasem că mă dusesem singură în grădină şi mă apucasem să sap. Mă murdărisem repede pe cizme, dar nu-mi păsa. Parcă aş fi înotat închisă într-un borcan de miere. Pămîntul bolborosea. Groapa se adîncea prea uşor şi lucrul mergea din ce în ce mai repede. În apropiere se ridicase deja o movilită destul de mare. Clinc-clinc. La un moment dat dezgropasem o piatră sau poate doar o bucată din planşeul folosit la construcţia clădirii. Am încercat s-o mişc, apoi s-o forţez. Era grea, se balansase pe o

muchie şi apoi căzuse plescăind în norol. Mirosea urît. „Doamne", îmi spusesem, „să nu fie vreun cîne îngropat alături de cutiuţa muzicală care-i cîntă melodia preferată!"

Dar nu. Era altceva. «Un corp chircit, uscat, maroniu ca un peşte afumat. Un păr lung alb îi trecea de genunchi; o mînă care scutura clopoţelul. Eram gata să-i lovesc. Uman? Poate, dar numai în mică măsură. Se mişca atît de ciudat. Părea sculptat într-un lemn pe care scoarţa a crescut la loc. Gata să deschidă ochii şi s-o ia după mine. Faţa, pleoapele - două coji de nucă, gura deschisă şi strîmbă strigînd. Poate nu fusese decît o căruţă sau poate doar o caravană ce trecea pe drum, dar eu, în vis, eram sigură că fiinţa încerca să se ridice. Nu mă trezisem. Îi smulsesem clopoţelul; sunetul încetase, dar mîna continuase să se mişte. Atunci apucasem lopata şi începusem să acopăr groapa. Lăsasem capacul să zacă acolo unde e. Picioarele mi se afundau în mocirlă. Pămîntul fremăta, dar nu se mai auzea nimic. De-abia atunci mă trezisem de parcă visul ar fi fost o carte pe care ar fi trebuit s-o citesc pînă la sfîrşit".

(Jurnalul din Februarie)

Martie

1. Visez pentru a treia oară şi totul pare la fel de real.

Bîntui pe coridoare. Nimic nu s-a schimbat - aceleaşi lucruri, aceleaşi carpete strîmbe agăţate pe pereţi. Regele a sărăcit. Asta se vede clar. Arazel a avut grijă să ne stoarcă de bani. Nici morţii nu au linişte cu el. Acum cineva se teme. Arazel a început să dispară din ce în ce mai des în camera lui din turn. Orăşenii se adună prin pieţe. S-au săturat să mai fie hăituiţi la vînătorile organizate pe munte.

Regele Durerii şi-a amintit de mine. E imobilizat într-un jilţ. Încă una din crize. În cameră e cald, focul se agită închis după grilajul căminului.

- Vrei să pleci? mă întreabă nu ştiu a cîta oară.

Întotdeauna am vrut să mă întorc pe malul mării.

Acum un an l-am visat din nou pe Saday. Era ca atunci în peşteră - nici om, nici altceva. Nimic. Îmi spunea tot nepoate. În jurul lui pluteau pietrele. Şi pe ele mi le aminteam. Se roteau încet şi, odată le făcusem şi eu să zboare. „O să-ţi trimit un obiect sunător, deşi nu te grăbi să ajungi dincolo aşa de repede. Nu te aşteaptă cine ştie ce". Bătrînul citea, nu era prea atent. Avea o carte groasă cu coperţi de piele neagră, gravată cu cercuri şi cruci. Mirosea a vechi şi a praf. Deja uitase de mine.

Îi povestisem visul şi Regelui Durerii.

- E numai o închipuire.

Dar nu era. Nu mai puteam să rămîn. Ceva mă atrăgea spre sud, dincolo de dealuri, acolo unde era ieşirea din lumea lui şi începea teritoriul lui Saday.

- Vrei să pleci?

Nu pot să-i răspund. Arazel s-a întors şi-şi face de lucru prin apropiere. Se admiră în oglindă. „Mai demult m-aş fi bucurat să scap de tine", îmi spunea. Acum nu pare să-i mai intereseze nimic. S-a terminat cu favorurile neaşteptate; a rămas numai sărăcia şi vîntul care bate prin palat. Peste cîţiva ani aici nu va mai fi decît o ruină.

E cald. Au înflorit şi cîţiva pomi care au scăpat iarna trecută. Majoritatea fuseseră tăiaţi şi vînduţi.

- Unde te duci?, întrebă Arazel.

Speră că e rost de vreo explicaţie? Cine ştie? A slăbit şi el. E palid şi poate bolnav. Nu mai aleargă după comori şi nu mai scutură temeliile caselor.

- Nu plec nicăieri, îi răspund.

Se duce să tragă draperiile. Soarele şi aerul curat pătrund printr-o spărtură a vitraliului şi mi se pare că aud dangătul unui clopot. Ascult mai atent. Draperiile se mişcă, foşnesc. Nici un sunet nu răzbeşte de afară. Arazel şi Regele Durerii se privesc speriaţi. Cine ştie ce fulger negru au eliberat în şedinţele lor nocturne. Singurul clopot din oraş zace pe fundul unui lac. Am auzit că a dat foc mănăstirii şi ca să ascundă dispariţia tezaurului pus la păstrare în beciuri. Mă întreb ce-a făcut cu ei - erau zeci de kilograme de aur şi argint, dragoni încolăciţi pe vase, Phoenicşi arzînd în flăcările opaiţelor, suporturi şi vase înflorate, cutii cu moaşte stivuite unele peste altele - din rămăşiţele conţinute s-ar fi putut reconstitui corpuri

întregi; apoi erau arme de paradă, ţesături, oglinzi din bronz lustruit avînd pinul, bambusul şi floarea de prun încrustate în relief, tăvi gravate cu figura lui Okeanos, icoane pictate pe lemn, lucrături vechi prădate la rîndul lor din oraşele cucerite. Toate dispăruseră, se transformaseră în fum. De afară se aude iar şi iar clopotul cel mare. Sună încet din fundul apei şi din ce în ce mai aproape.

Arazel pleacă. Rămîn doar cu Regele Durerii. Mă aşez lîngă fereastră. Prin sticla policromă, oraşul apare strîmb - o adunătură de case înghesuite de-a lungul străduţelor strînse în paralelogramul zidului. Mai departe există un drum care se tîrăşte spre sud, se încolăceşte în jurul dealurilor ca un şarpe alb. Cine o ia pe acolo nimereşte în lumea de dincolo, acolo unde voi ajunge şi eu după ce mesagerul lui Saday îmi va da cheia.

- O să mă părăsească, murmură Regele Durerii. Ne-a sărăcit şi acum vrea să dispară. Un şarlatan cu loţiunile lui, zise magice.

Cuvintele curg amare şi dangătul răsună din nou. În oglinda de deasupra căminului, noaptea se lasă treptat. Ca o arătare.

2. După atîtea săptămîni de drum, pădurea a început să se rărească. Călăuza ne spune că în curînd o să ajungem la mănăstire. Totuşi mi se pare că ne învîrtim în cerc. Văd aceiaşi copaci, aceeaşi porţiune de drum. Pelerinii se opresc din ce în ce mai des şi se uită după semne.

În ultimele zile am recitit legendele despre cele două lumi de sub cer despărţite acum de Styx, despre lupta lui Saday cu Regele Durerii.

- Binele şi răul s-au înfruntat atunci, comentează Wush aplecat peste umărul meu.

- Oare? Poate de aceea nordului i se mai zice şi iadul?

Nu ştie ce să-mi spună, de fapt nici nu aştept vreun răspuns. Vreau doar să mă lase în pace. Chiar dacă nu-mi vorbeşte, e ca o umbră agăţată la doi paşi în urma mea.

La un moment dat ajungem în dreptul unui defileu.

- Asta e intrarea, şopteşte Wush.

Poate încearcă să înnoade firul conversaţiei. Privesc în jur. N-am văzut niciodată un munte atît de golaş, alb ca un profil vag uman îndreptat spre soare. Există o linie dreaptă, bine delimitată, care desparte stînca de pădure. Pe o porţiune destul de mare între ele nu creşte nimic. Pătrundem în defileul îngust. Mergem încet şi cu cît înaintăm mai mult, lumina scade şi în curînd în jurul nostru se lasă amurgul.

- Nu-mi plac locurile astea, spun.

Mă aplec pe fereastră şi privesc în sus. Cerul străluceşte albastru deasupra muntelui în timp ce înăuntru se face din ce în ce mai întuneric mi se pare că aud sunetul clopoţelului, un clinchet îndepărtat pierdut prin mendrele tunelului.

- Nu-mi plac locurile astea, repet.

- Ajungem imediat. Stai liniştită, îmi spune călăuza.

După un cot, defileul se lărgeşte, dar lumina rămîne ciudată şi slabă ca o lumînare ce pîlpîie în mijlocul nopţii. Pereţii de piatră şi-au schimbat culoarea de la cenuşiu la roşu închis. Seamănă cu un plămîn uriaş ce se umflă uşor ca şi cum ar respira.

- Wush, şoptesc.

Ne oprim. Nu ne înconjoară decît tăcerea.

- Sigur ăsta-i drumul? întreb.

Începe să bată vîntul - un sunet repetat ca un ecou de peşteră.

- Priveşte acolo! îmi strigă Wush.

Îmi arată ceva - o pasăre galbenă cu spatele şi aripile lipite de stîncă. Răstignită la cîţiva metri deasupra solului. Simt colanul, şarpele bicefal, cum se încălzeşte. Pelerinii nu par prea neliniştiţi. Mă deranjează că nu pot să-i percep ca pe nişte individualităţi, ci doar ca pe un tot, ca părţi ale unui organism. Îi cheamă Hod, Pinah, Yesod, Keter sau altfel. Dar ce importanţă are!

Pornim mai departe. De aici, pereţii defileului sînt împodobiţi, din loc în loc, cu mici pete de culoare, resturi de tot felul, penaje strălucitoare, animale absorbite parcă de rocă.

- Muntele apără mănăstirea, spune călăuza. Una din minunile Celui-Care Înghite. În fiecare an ne întîmpină urme ale lucrării lui.

Wush îmi şopteşte ceva despre Shirokinakatsukami - mîncătorul de vise, o altă

Jurnalul S.F.

ipostază a lui Saday.

Defileul seamănă cu urma fragilă lăsată de valuri pe nisipul plajei, un loc instabil, gata să dispară, să se închidă la loc bolborosind. Totuşi m-am obişnuit cu întunericul şi trăsura pare oricum mai sigură decît căruţele cu bagaje sau şeile înguste ale cailor. Mă întind pe banchetă şi prin fereastra deschisă îi aud pe ceilalţi povestind despre cei trei proroci.

Ne afundăm tot mai adînc în defileu şi încep să-mi placă pereţii netezi, semiîntunericul şi atmosfera asta ruptă de lume. Roca roşiatică e pusă în valoare de penele colorate ale păsărilor prinse în capcană.

Seamănă cu o frumoasă floare carnivoră răsădită în nord.

Coridorul de piatră continuă ondulîndu-se prin mijlocul muntelui. Drumul e pavat cu dale hexagonale - un fagure dintr-un enorm stup abandonat. Deasupra convoiului, cerul e la fel de strălucitor şi de albastru ca o pînză prinsă peste talgerul albastru care reprezintă lumea. Oare cum s-a rugat Saday lui Dumnezeu? Ce cuvinte a găsit ca să-l determine să-i dea înapoi Elionul?

„Îmi plac visele, n-aş vrea să mă despart de ele. Sînt un refugiu, întotdeauna în mine sau lîngă mine" gîndesc. „Dă-mi un semn, Doamne! Poate nici nu sînt nişte simple închipuiri trimise de prorocul cel rău ca să mă tulbure! Regele Durerii - mîna dreaptă a diavolului cel mare ascuns în pămînt într-o peşteră cu mii de tunele, cu mii de ecouri."

Convoiul merge încet. Cineva cîntă din fluier. Poate Hod, sau Pinah, sau e Yesod. E doar o melodie tărăgănată şi tristă care-mi aminteşte de casă, de camerele încărcate de covoare, de ferestrele cu zăbrele prin care privesc cîmpia, de mişcările lente ale dansatorilor din noaptea de anul nou. Dacă n-aş fi acceptat pelerinajul, n-aş fi ieşit niciodată de acolo.

Îmi amintesc de Saday, cel care a vestit puterea lui Dumnezeu, şi unii chiar i l-au asimilat lui prin ochiul pictat deasupra bisericii. Omul trimis să afle, fereastra către lumină. A murit de mult; i-am văzut corpul, moaştele puse la păstrare în argint şi m-am întrebat: „Acesta e cel care s-a luptat pentru Elion sau e călugărul închis în pătratul mănăstirii?"

Pereţii nu mai sînt atît de drepţi. Din loc în loc au apărut umflături în rocă şi din nou mi se pare că muntele respiră - un şuierat prelung al şarpelui uriaş care este tunelul.

- Stînca e bolnavă, îi spun lui Wush.

După un cot apar alte şi alte crisalide de piatră, perfect ovale, mari, aproape de înălţimea unui cal.

Fluierul a tăcut. Aud sunetul subţire al unui clopoţel. Amplificat de ecou, pare zgomotul produs de sute de greieri răspîndiţi pe o miriştе. Flacăra adusă de călăuză traversează convoiul, se zbate prinsă în vîrful fitilelor. Umbrele de pe pereţi sînt tremurătoare ca lovite de vînt. E parcă şi mai întuneric.

- Moaşte.

Nu ştiu ce se întîmplă afară. Wush a plecat de lîngă trăsură; pot să încerc să cobor.

Pelerinii s-au adunat în jurul unei crisalide. Pare că stînca a crescut şi a închis ceva în interior. Acum clinchetul se aude şi mai puternic. Vine dintr-o scobitură în peretele de piatră.

- Un mormînt, şopteşte călăuza. Un mormînt al unui sfînt de la Care Înghite.

Iau un felinar şi mă apropii de spărtură.

- Ei, ce faci? mi se strigă.

La început, nu disting nimic. Apoi - un corp chircit, uscat şi maroniu. Părul lung, alb, îi trece de genunchi; o mînă scutură clopoţelul.

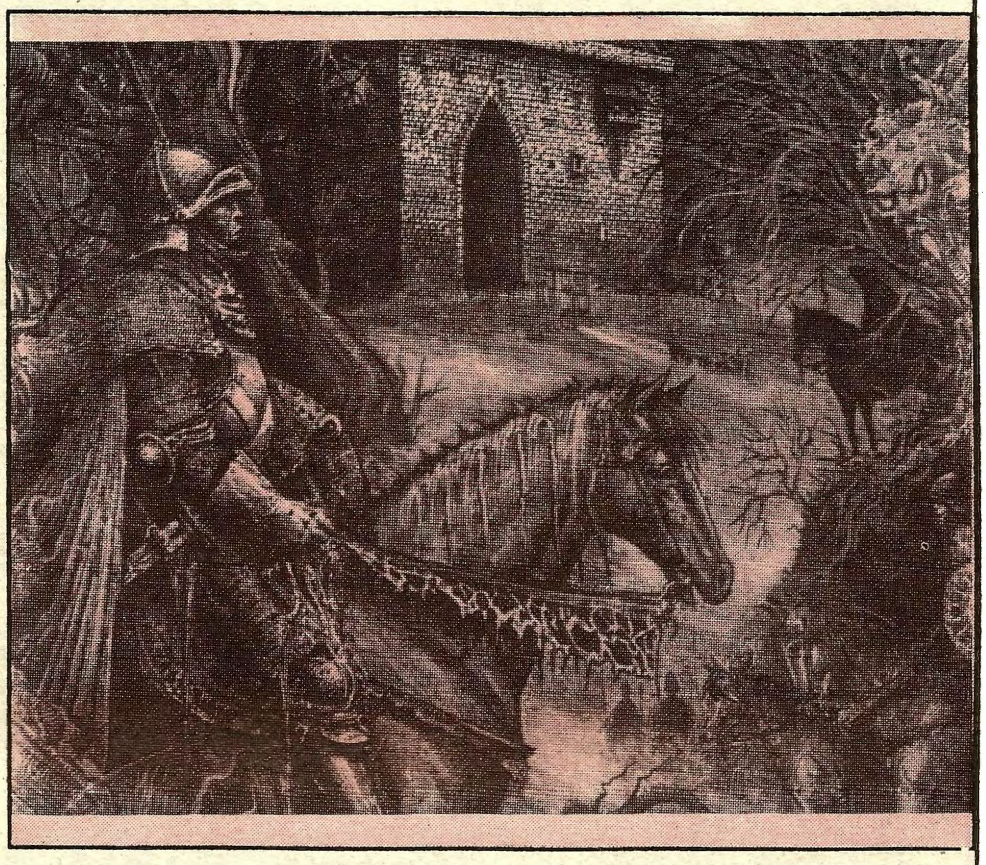

Se mişcă atît de ciudat. Pare sculptat într-un lemn pe care scoarţa a crescut la loc. Gata să se trezească şi s-o ia după mine. Faţa, pleoapele - două coji de nucă, gura deschisă strigînd. Sînt sigur că fiinţa încearcă să se ridice. Îi smulg clopoţelul; sunetul încetează, dar mîna continuă să se mişte. Stînca s-a dezvoltat şi i-a înconjurat la început braţele, apoi s-a tîrît centimetru cu centimetru, tot mai sus, poate în luni sau în ani. Pînă l-a acoperit. De data asta îl recunosc. E un preot care în momentul morţii s-a concentrat să renască în Paradis. Închis în munte ca într-o cutie, niciodată îngropat în pămînt.

Fug spre trăsură.

- Ce-ai făcut? mă întrebă Wush. Nu trebuia să iei clopotul.

Poate că nu, dar sclipeşte aşezat pe banchetă - un ghem de sunete, de muzică. Pe o latură are gravată o spirală sau o cochilie de melc. Nu vreau să-l duc înapoi. E un semn.

- O să-l păstrez, spun.

Pentru prima oară nu protestează. Doar mă priveşte absent:

- Dacă îţi atît de mult... Dar ai grijă să nu-l faci să cînte. Poate aduce ghinion. E o relicvă.

3. „După visul acela cu grădina fusesem bolnavă trei săptămîni. Aveam febră. Nimic altceva decît febră. Mă îndopam cu tot felul de mixturi. *Ai mei* chemaseră doctorul. Se speriaseră. Nu aveam voie să mă mai apropii de fereastră. Data trecută, cînd mă uitasem afară, văzusem un bătrîn care-mi făcea semne şi-mi arăta ceva în grădină. Probabil vreun vagabond. Încercam să nu mă gîndesc la fiinţa închisă în cutie. Între timp, visam multe pietre care se roteau. Soare, Venus, Marte, Pămîntul, mai multe cercuri. De obicei mă trezeam din cauza muzicii care intra pe fereastră.

Desenul cu şarpele bicefal mă supără, îmi dădea mîncărimi şi umărul mi se umflase. Aprindeam lumina şi mi se părea că văd clopoţelul aşezat pe masă. Aş fi vrut să scap de fantoma lui, să-l dau cuiva sau să pot să-l arunc în grădină. Mă învîrteam prin cameră. Tatuajul tresăltа - o mişcare ca o inimă miniaturală care pulsa sub piele - şi vibra cînd îl atingeam cu vîrful degetelor. Dar toate astea se întîmplaseră demult, cu aproape zece ani în urmă".

(Jurnalul din Martie)

Aprilie

1. Visez pentru a patra oară.

Regele Durerii e pe moarte. De trei zile agonizează ascuns după draperiile groase ale patului şi se stinge împreună cu lumea lui, ca apoi să renască din ruine. Demonul Arazel a dispărut, de data asta, pentru totdeauna. Am pus garda să-l caute, dar n-au dat de el; mai mult ca sigur că a fugit înapoi în nord. Oraşul e aproape pustiu, oamenii au migrat la cîmpie. Aşa mi-a spus Saday, Tetraframaton, Jah El, Elohim Yhwh. S-au speriat de dangătul care se aude noaptea cînd clopotul scufundat tresare şi apa lacului se mişcă în cercuri. Servitorii au acoperit oglinzile. Stau la fereastră şi prin perdeaua de ploaie privesc cum rîul Cocyt se scurge încet spre cer - lacrimă cu lacrimă. Cred că o să plec foarte curînd. Încă mai aştept semnul, însă ceva mă mai reţine lîngă

Anticipația

40 de ani de la apariție!

Luni, 27 XI, ac, la Casa de Cultură a Studenților Preoteasa, din București, a avut loc întîlnirea redacției revistei „Anticipația" cu scriitori, fani și oameni din mass-media. Vom reveni

bătrînul acela rătăcit printre cearşafuri. Rege al Durerii şi Prinţ al Întunericului.

Aerul din cameră e greu şi de fiecare dată cînd vreau să ies sînt chemat înapoi:

- Să nu pleci, îmi repetă.

Călugării de la mănăstirea arsă se mai roagă încă, dar trag prea mult cu ochiul spre uşă. Ar fi fugit şi ei, dacă garda nu i-ar fi adus înapoi.

Afară fulgerele scăpate din tun se consumă deasupra oraşului ca tot atîtea fisuri pe cerul nopţii şi, în depărtare, cele două rîuri se contopesc. Se aud gemete, dar nu e nimic, doar flăcările şi ploaia de lacrimi - ca o draperie trasă peste noua apocalipsă. Nu mai sînt decît trei lumînări gradate care se topesc cu fiecare minut ce trece şi în curînd se va lăsa întunericul şi peste lumea aceasta.

2.

Am ajuns la mănăstire prea tîrziu pentru slujbă. Eram atît de obosită. M-am ghemuit pe banchetă şi am visat. Mi s-a părut că i-am auzit pe pelerini strigînd; apoi imagini şterse - călugări aplecîndu-se deasupra mea - dar toate acestea s-au pierdut, s-au rătăcit printre orele cenuşii ale nopţii. Visul meu se derulează încet. Îl văd din nou pe băiatul care voia să fugă din nord, aşa cum eu doream să-mi recapăt libertatea, să scap de ferestrele cu gratii care mă pîndeau la întoarcerea acasă. Acum ştiu că trebuie să-l dau clopoţelului ca să-l ajut să evadeze, să ne elibereze.

Deschid ochii. Toţi dorm în jurul meu. Ştiu că nu mai sînt în trăsură. Cineva m-a adus în cameră. Mă ridic. Văd doar cîteva mobile, cîteva candele agăţate pe pereţi şi petele de lumină ce pîlpîie pe aureolele sfinţilor.

Mănăstirea care înghite. Înghite duhurile rele şi nălucirile şi întotdeauna dă ceva în schimb. Mă duc la fereastră. În spatele vitraliului - razele roşiatice, nu aparţin răsăritului, ci apelor Styxului ce ard pe vîrful muntelui. Sîntem aproape de graniţă.

Saday a murit, Regele Durerii se va stinge curînd, iar mie mi se pare că şi Dumnezeu şi diavolul ne-au lăsat în părăsire sau au dispărut ascunşi printre nălucirile nopţii.

Îmi amintesc de clopoţel. „Să nu-l faci să sune", mi-a spus Wush.

De ce nu?

Îl găsesc ascuns sub haină. E un bulgăre de sunete ascuns în metal. Îl scutur şi îl eliberez. Ce s-ar putea întîmpla? Colanul se încălzeşte din nou. Iau clopoţelul şi-l pun în buzunar, de parcă mă aştept să vină cineva să-l ceară. Mă simt ciudat. E bine pe întuneric. Pornesc încet spre uşă. Mobilele se lungesc în jurul meu ca nişte umbre, sau poate numai eu mă micşorez. Covorul se adînceşte, o mlaştină de culori şi de modele. Nu mai am mîini. Trupul mi-e o curea de piele şi solzi acoperiţi de cercuri şi dungi şi cel de-al doilea cap mă fixează. Îmi amintesc. Ochii galbeni şi limba în „V" şuierînd printre dinţi. Semnele de sub gît care se compun în desenul unui clopot.

Ne privim, eu şi visul meu sîntem un şarpe bicefal. Începem să ne tîrîm spre uşă. Pe paller e linişte. O luăm pe scări şi la fiecare mişcare se aude cîte un clinchet. Vreau să mă opresc, dar celălalt mă trage după el, ştie ceva. Ajungem afară. Drumul e lung şi pavajul nu e potrivit pentru şerpuirea asta nocturnă.

O luăm prin grădină. Pe aici mergem mai uşor. Ne ondulăm prin iarbă. Pe stradă, călugării se întorc de la slujbă. Ce o să zică Wush cînd n-o să mă găsească în cameră? Traversăm o porţiune cu multe tufişuri, pămîntul tresaltă tot numai foşnete; tulpinile, frunzele vibrează. Cerul pare albastru-închis.

În biserică nu mai e nimeni. E tîrziu acum. Celălalt şîşîie. E întuneric, deşi undeva sus luceşte ceva, dar slab de tot. O lumînare uitată aprinsă, sau poate doar luna într-un ochi de vitraliu. Nu văd nimic altceva. Pereţii sînt afumaţi şi se înalţă parcă la infinit.

Urcăm, apoi urcăm din nou. Dăm de o suprafaţă netedă, foşnitoare, ce se încreţeşte uşor în momentul în care o traversăm. Aici sus e lumină. Peste tot numai semne încolăcite, puncte, mici pete, litere. Mai departe dăm de o copertă de piele neagră, cu modele, cartea lui Saday deschisă, aşezată în picioare. Celălalt cap se repede spre ea. Mă trage şi pe mine. Şuieră înainte de a-şi înfige dinţii în paginile subţiri.

Simt şi eu gustul de hîrtie, înecăcios, aspru. Mă atrage. Mă reped şi fărîmiţez, sfîşii, înghit cît mai mult. Foile arată zdrenţuite. Le rup în bucăţele mici. Pe una din ele se mai distinge scrisul: „El a făcut ce era drept înaintea Domnului cum făcuse tatăl său", şi „să smulgă sămînţa necurată", „să răscumpere", „să sufere", „să se elibereze", „să se înalţe".

Săpăm galerii între coperţile ca doi pereţi de biserică. Sîntem încă legaţi - două capete ale aceluiaşi corp. Celălalt mă forţează să-l urmez. Vrea să plece. Încă nu m-am săturat. O iau în direcţie opusă şi simt trupul care se întinde. Nici unul nu cedează şi atunci ne separăm. Dintr-o dată. Mă rostogolesc, mi se pare că mă prăbuşesc. Am din nou mîini, sînt liberă. Mă ridic în picioare şi mă uit pe masă. Văd replica mea ţinînd în mînă clopoţelul şi cartea deschisă, roasă parcă de şoareci. Ce fac aici? Băiatul din nord nu mă priveşte.

„Clopotul lui Saday, cheia şi eliberarea mea" spune şi pare că începe să se transforme. E din ce în ce mai tînăr. Pînă rămîne un copil de cîteva luni care se joacă scuturînd Biblia ruptă. Se uită la mine şi rîde.

- Cum o să mă descurc cu tine?

În stînga mea e o uşă pe care curentul o închide încet. Dincolo de ea - un drum ce se tîrăşte ca un şarpe alb, se încolăceşte în jurul unor dealuri înverzite în spatele cărora apune soarele. Alt soare. Lumea Regelui Durerii nu mai există. Băieţelul rîde din nou şi dispare. Şi mă întreb:

„El să fi fost visul meu?

Darul lui Saday sau al înghiţitorului de vise?"

Mă gîndesc la paginile pe care le-am înghiţit şi nu mi se pare că m-au schimbat prea mult, deşi acum ştiu că sînt matca unui copil care se va naşte nu peste un an, nu acum. Bătrînul Saday mă priveşte prin ochiul prins deasupra intrării veghind biserica şi îmi trece prin minte că Regele Durerii nu e decît umbra lui cînd se priveşte în apă.

- Du-te acasă şi dormi, îmi spune.

- Doamne cum ai reuşit să-ţi convingi fiul s-o ia de la capăt?

- Uitarea, îmi răspunde. Uitarea şi Styxul.

A răsărit soarele. Cobor în grabă treptele bisericii şi fredonez:

Uitarea e un zenjo
Care s-a concentrat
Ca să ajungă în paradis
Ascuns într-o cutie
Îngropat în pămînt...

E zi, dar e încă vreme de somn. Acesta e visul pe care l-am avut în dimineaţa gri-albastră de 24 decembrie.

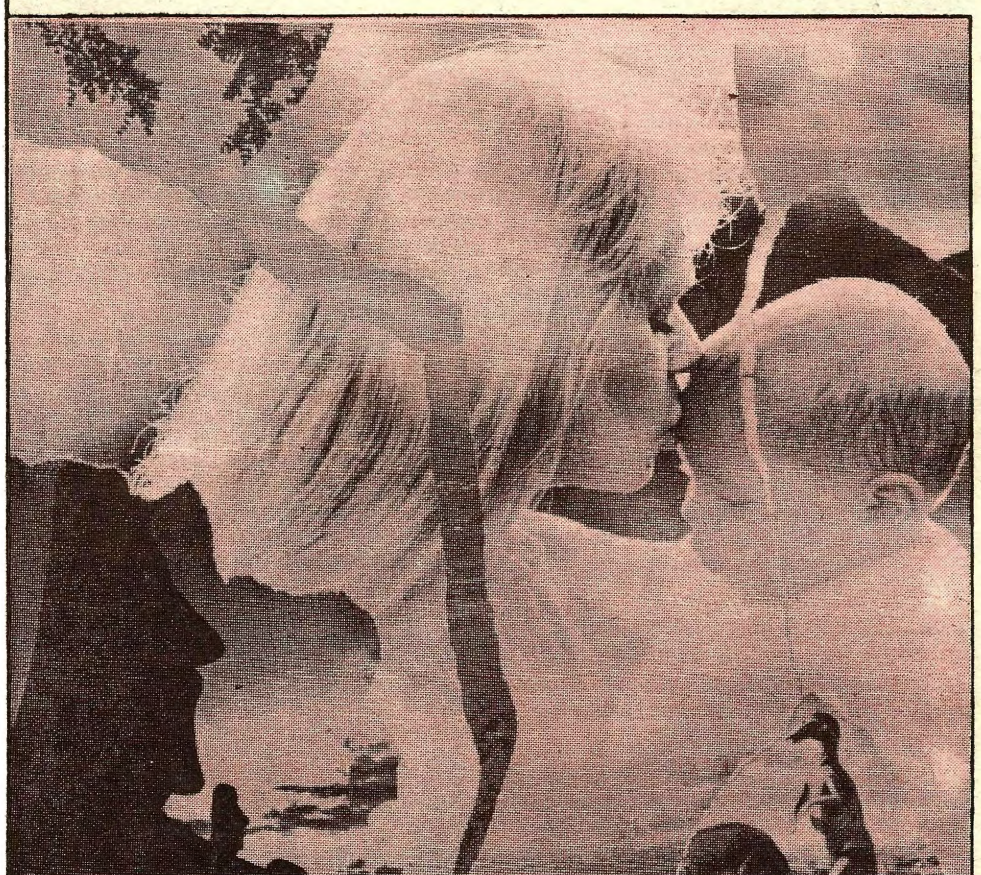

Ladislau DARADICI

ARTA FUGII

Cînd trenul s-a oprit, am fost cuprins brusc de un sentiment plăcut de uşurare: am ajuns, în sfîrşit, acasă.

Pe Iulia n-am mai văzut-o de două săptămîni. I-am trimis o telegramă ca să mă aştepte, acum o doream şi fizic doar gîndindu-mă la ea.

Era un sentiment stînjenitor, în compartiment mai aflîndu-se două femei: din fericire, se pregăteau să coboare. Ajutînd-o să-şi ia valiza, cea brunetă s-a atins cumva de mine: am roşit cu gîndul la Iulia, simţindu-mă penibil. Încordat, am aşteptat ca ele să elibereze compartimentul şi doar cînd am rămas singur am răsuflat uşurat; mă pregăteam, la rîndu-mi, să cobor.

Dar Iulia nu se afla pe peron.

Poate că s-a îmbolnăvit sau n-a primit telegrama. Sau poate că tramvaiul n-a ajuns la timp. Putea să mă aştepte chiar la ieşirea din pasaj ori în faţa gării. Încercam să rămîn stăpîn pe situaţie, trebuia să am doar puţină răbdare.

Treptat, călătorii au eliberat peronul şi doar după ce m-am asigurat din nou de absenţa Iuliei, am coborît în pasaj. La ieşire, pe scări, mi-am încetinit paşii, o secundă gîndindu-mă cu panică ce s-ar putea întîmpla dacă Iulia nu va fi nici acolo. Îmi dădeam seama că subconştientul meu refuză categoric o asemenea posibilitate şi că sufletul meu era cît se poate de fragil.

Dar Iulia nu era nici la ieşirea din pasaj şi nici măcar în faţa gării.

Oraşul părea din cale afară de liniştit şi mai erau vreo două ore pînă la miezul nopţii: o noapte senină şi caldă de august. Aş fi putut lua un taxi şi în zece minute aş fi fost acasă, dar ceva mă făcea să ezit. Bagaje nu aveam, aşa că am pornit pe jos, convins că acest lucru are să mă liniştească.

Chiar în apropierea gării, pe partea opusă a bulevardului, am zărit firma luminoasă a unui băruleţ non-stop şi am traversat ca să-mi cumpăr ţigări. Niciodată n-am mai intrat acolo, însă atmosfera s-a dovedit a fi plăcută, o lumină blîndă şi muzica temperată a unui clavecin făcînd să te simţi într-un alt timp, mai straniu parcă, dar în acelaşi timp mai familiar. Am cerut un pachet de ţigări şi ceva răcoritor: o fată înaltă mi-a întins un pahar cu un lichid verzui. Avea un gust ciudat, destul de plăcut însă. Pe urmă, chiar la ieşire, am zărit-o pe femeia brună din tren: mă privea, sorbind alene dintr-o ceaşcă. Mi-am zis că trebuia să fac abstracţie de ea şi aş fi izbutit gîndindu-mă la Iulia, dar în dreptul ei m-am oprit, cerîndu-i permisiunea să mă aşez: de cîteva ori mă gîndisem, chiar şi în tren, la o cafea fierbinte.

– Ar fi trebuit să mă întîlnesc cu cineva, mi-a spus încet. Nu ştiu ce s-a întîmplat. Se pare că lucrurile au luat o altă turnură.

– N-am mai luat taxiul, i-am răspuns. Iulia şi cu mine stăm oarecum pe-aproape...

Nici n-o priveam, avînd senzaţia că săvîrşesc un păcat de moarte.

– Aici se află şi o pensiune, a continuat. Au camere la demisol: m-am gîndit să rămîn peste noapte.

– Poate că n-a primit telegrama, i-am spus. Bolnavă nu poate fi, n-a fost nici măcar răcită, niciodată...

– Cred că voi avea o noapte lungă. Uneori am insomnie. E groaznic să fii singură într-un oraş străin.

Iar eu:

– O iau pe jos, aşadar...

Cafeaua era fierbinte şi avea o aromă puternică. Aproape că îmi făcea greaţă.

– Ar trebui să ne simţim acasă pretutindeni, a mai spus ea în şoaptă. Printre oameni, vreau să spun.

Dar eu mă ridicasem deja, întinzîndu-i mîna. Şi a fost prea tîrziu cînd am înţeles că n-ar fi trebuit s-o ating, căci în clipa aceea am simţit-o pe Iulia departe, mai departe chiar decît înainte de a sosi în oraş. Şi acest gînd mă scotea din minţi.

Cînd am ajuns la parapetul de piatră de peste rîu mi-am dat seama că inima îmi bate cu putere: la două clădiri, chiar la intersecţie, urma strada pe care locuiam.

M-am oprit o clipă, ţinîndu-mă de balustradă şi aplecîndu-mă puţin: oglinda lină şi întunecată a apei reflecta slab cele cîteva lumini ale clădirilor învecinate. Un ţipăt scurt răzbătu prin noapte, de parcă o femeie ar fi strigat după ajutor, un timp auzindu-se zgomotul apei lovite haotic de braţe disperate; a fost o sinucigaşă care s-a răzgîndit în ultimul moment. Eram aplecat încă peste balustradă, inspirînd adînc, aşa cum făceam mereu pentru a simţi mirosul apei; întotdeauna avea ceva aparte, straniu şi răcoritor în acelaşi timp. Dar acum se schimbase ceva, poate că apa e vie, mi-am zis, hrănindu-se cu trupurile înecaţilor. Dar nu le devorează, restituindu-le după o zi, două... Poate că oprea doar sufletele lor, dar ce să facă rîul cu sufletele noastre? Oricum, în noaptea aceea rîul părea din cale afară de murdar: o apă neagră, prea neagră poate.

Am coborît de pe pod, grăbindu-mă spre intersecţie. Mă simţeam ciudat. Mă gîndeam că, poate, Iulia a fost totuşi pe peron. În cîteva minute însă eram acasă şi lucrurile aveau să se clarifice: marile nedumeriri întotdeauna au soluţii atît de simple, banale chiar.

Cînd am ajuns la intersecţie am fost izbit de un miros de pîine abia scoasă din cuptor. M-am oprit, încercînd să raţionez, dar greaţa izbucni din propriile-mi măruntaie şi am început să vomit. Şi-atunci mi-am dat seama că niciodată n-a fost o brutărie acolo.

Poate că greşisem intersecţia. Am privit de-a lungul trotuarului luminat pe alocuri: arborii păreau mai mici ca de obicei, cu coroana mai rotundă. Şi unde erau teii rămuroşi sub care era o plăcere să treci la începutul verii, îmbătîndu-te cu parfumul lor mirific? Am mai înaintat vreo două sute de metri, încercînd zadarnic să suprapun amintirile realităţii, dar cînd pe partea opusă am zărit firma luminoasă a unui restaurant, a trebuit să accept ideea că greşisem strada. Trebuia să mă întorc.

Noaptea e de vină, mi-am zis. Numai noaptea... Ori poate faptul că am lipsit de acasă. Dar dacă strada era totuşi cea bună? Una din clădiri semăna cu cele pe care le păstram în memorie ca aparţinînd străzii noastre. Şi-n acest caz casa mea ar fi trebuit să fie în dreapta, chiar după acel pîlc de arbori.

Trebuie să mergi pînă la capăt, mi-am zis. Trebuie să mergi pînă la capăt...

Dar unde era acest capăt? Dacă trecusem deja de el?

Numai noaptea era de vină, numai întunericul. Şi absenţa mea. Iar casa trebuie să fie acolo, luminată, adăpostind-o pe Iulia. Căci Iulia era acasă şi mă aştepta.

Telegrama se rătăcise probabil, poate că am greşit data, întotdeauna încurcăm zilele şi anii, aşa cum încurcăm totul, viaţa, moartea, dragostea şi ura, ce ni-i 12 sau 21, ce ni-i ieri sau alaltăieri? Iulia mă aştepta oricum, căci ştia că trebuie să sosesc. Aveam să-i fac o surpriză, iar noaptea avea să fie lungă, fără sfîrşit.

O doream. O iubeam cum n-a mai fost iubită o femeie. O dragoste mai puternică decît moartea - ştiam asta. Mi se părea că sacoşa atîrnă tot mai greu pe umăr, sînt obosit, mi-am zis, apoi am simţit nevoia să fumez. Dar nu era timp pentru asta. Nu mai era timp.

Am ajuns în dreptul pîlcului de arbori. Ar fi trebuit, din clipă în clipă, să zăresc casa: un imobil vechi şi solid, o casă trainică pentru o iubire ca a noastră. Dar casa lipsea, dincolo de arbori întinzîndu-se un fel de grădină publică cu alei, arbuşti, bănci şi trandafiri. Nici urmă de casă. Apoi m-am gîndit că pe strada noastră niciodată n-a existat o grădină publică şi dintr-o dată mi-am dat seama că nu suport trandafirii.

Trebuia să mă întorc la pod, era singura soluţie. Sau era posibil să fi greşit chiar podul? Cîte poduri erau în oraş: zece, douăsprezece? Şi cîte de piatră? Trebuia să

mă întorc la pod.

Am greşit casa, mi-am zis. Mai bine strada. Dacă am greşit cartierul? Oare era posibil să fi greşit şi oraşul? Şi dacă nimic nu mai părea a fi la fel, eu cine eram? Era posibil să fiu şi eu altul? Şi-atunci unde era casa mea, locul meu, oare unde m-aş fi putut simţi şi eu acasă? Şi Iulia? Şi odaia aceea mare pe care am transformat-o în dormitor, şi patul acela imens pe care ne iubeam? Îmi era dor de patul acela mare şi alb.

Eram obosit. Oare totul exista doar în imaginaţia mea?

Mi-era somn. Dar nu mă puteam da bătut, trebuia să caut, să insist. La intersecţie n-am mai ştiut care era strada pe care se aflase podul. Încotro trebuie s-o iau? Un beţiv bătrîn s-a apropiat de mine, privindu-mă cu ochi tulburi.

– Domnu' se simte bine?

– Desigur... i-am spus. Am greşit doar strada, podul... casa...

A scos din buzunarul larg al sacului o sticlă.

– Ia o duşcă, omule... mi-a zis. E rom. Ia o duşcă...

Am băut cu greaţă, vomitînd aproape imediat.

– Eşti un om mort dacă nu mai poţi să bei, mi-a spus. Eşti un om pierdut... Şi eu care credeam că vom fi prieteni...

Rîdea batjocoritor. Dar eu n-aveam nevoie de prieteni: o aveam pe Iulia.

Era exact miezul nopţii cînd am regăsit podul. Îmi era somn şi îmi venea să plîng. Acum era limpede: toată eroarea pornise de la pod, căci era *altul* decît cel pe care mi-l aminteam. Şi chiar dacă ar fi fost *acelaşi,* oare mai puteai ştii pe care parte să cobori ca să găseşti apoi strada? Chiar rîul părea *altul,* era mult mai lat şi mult mai adînc, nu ca vechea apă ce se prelingea atît de lin printre malurile joase şi năpădite de iarbă încît părea o oglindă vie lunecînd aproape imperceptibil în sensul scurgerii timpului. Şi dacă podul nu mai putea constitui un punct de reper, îmi rămînea o singură soluţie: să mă întorc în punctul iniţial din care am pornit, adică la gară. Căci oricum ar fi fost ea şi în orice oraş s-ar fi aflat, trebuie să fie *aceeaşi* cu gara în care oprise trenul. Şi-n clipa aceea am zărit apropiindu-se pe trotuarul celălalt doi tineri.

– Nu vă supăraţi, le-am spus cu sfială. Nu ştiţi cumva încotro se află gara?

Tînărul îşi ridică braţul, arătînd spre stînga:

– Tot înainte, dom'le... rosti. Tot înainte.

Dar cînd au ajuns în dreptul meu şi m-au privit, o spaimă groaznică se-ntipări pe chipurile lor tinere.

– Un înecat! ţipă fata. El e, *înecatul...*

Ca apoi să dispară amîndoi în întuneric.

Aveau chef de şotii, presupun. Iar eu am pornit din nou, acum însă mă simţeam parcă mai bine. Mă simţeam mai uşurat. Am început să-mi amintesc anumite lucruri din viaţa mea şi am reuşit, poate într-o oră, să ajung înapoi în zona gării. Am găsit chiar micul bar de unde îmi cumpărasem ţigări şi unde m-am despărţit de femeia brună.

Vederea micului local a fost unul din lucrurile plăcute din acea noapte. Am împins uşa, răsuflînd uşurat, de parcă m-aş fi eliberat de o imposibilă povară. Iar ea stătea la aceeaşi masă; mă aştepta. În sfîrşit, mi-am zis, căci era cel dintîi loc în care lucrurile păreau a fi ele însele. Şi am pornit zîmbind în direcţia femeii.

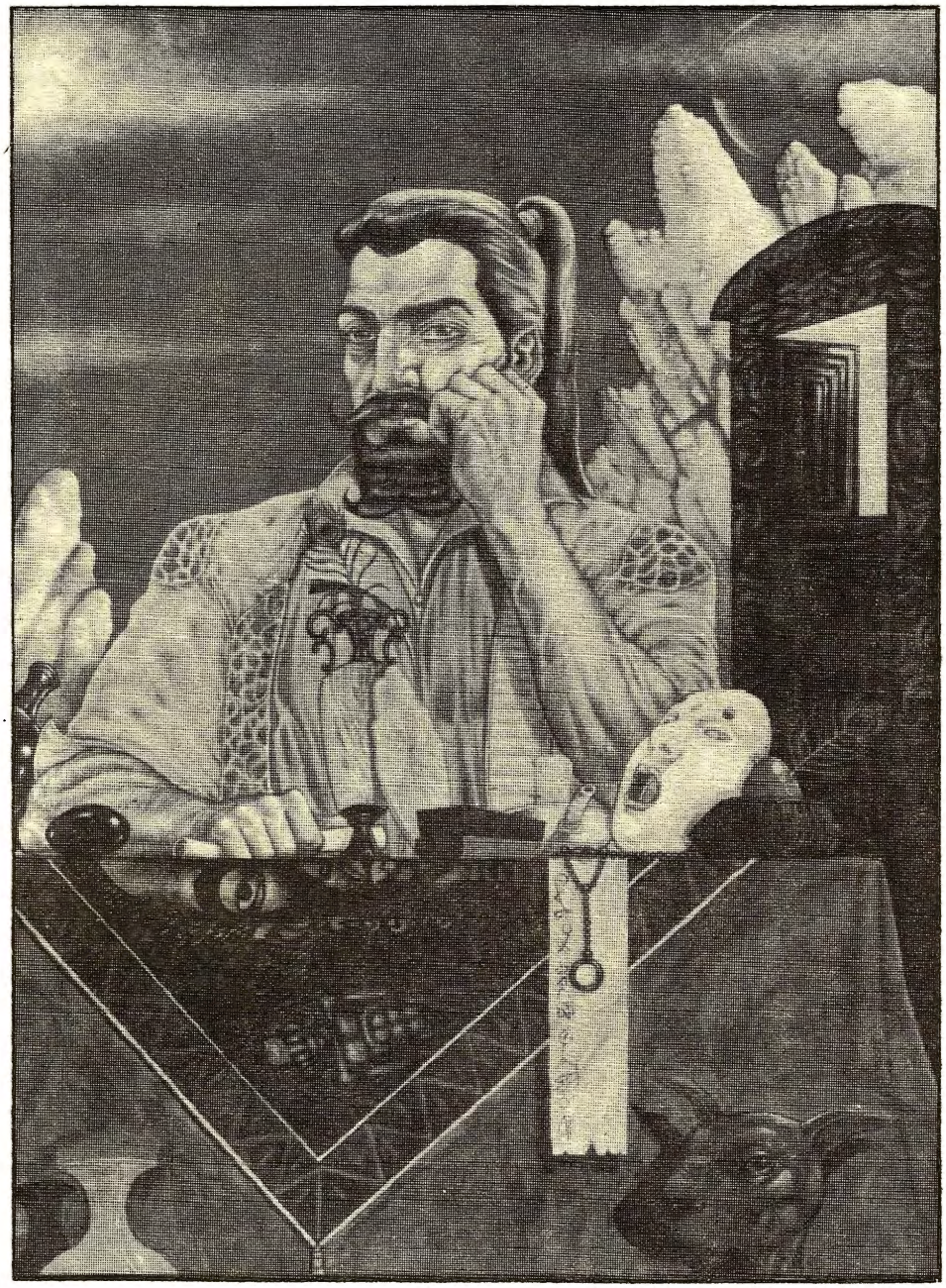

– Te-ai întors? m-a întîmpinat cuminte.

Glasu-i era blajin.

– Da, Iulia... i-am spus. M-am întors.

Şi ea:

– Te-am aşteptat. Ştii, mi-a fost teamă... E un oraş străin.

– Chiar este, i-am spus. M-am rătăcit niţel. Parcă-mi căutam propriu-mi trecut şi propria-mi identitate. Trebuia s-o fac, parcă mă silea ceva, mă împingea înainte. Dar te-am dorit tot timpul. În toată fuga asta istovitoare care nu se mai termina şi din care nu mă puteam opri. Ca o goană disperată a sufletului meu...

– Şi acum?

– M-am regăsit, regăsindu-te. Te vreau.

– *Să coborîm,* atunci. *Odaia* e imensă. Cu un pat mare şi alb, exact cum ţi-l doreai.

– Am ajuns, aşadar?

O clipă am strîns-o la pieptul meu, închizîndu-mi ochii. Apoi am pornit alături pe treptele albe şi reci ca nişte imense lespezi de marmură albă. Sunetele unui clavecin răzbăteau pînă la noi, răsunînd ca într-o imensă catedrală pustie. M-am oprit, zîmbind cu tristeţe.

– Arta fugii, am spus.

Iulia m-a prins de mînă, sărutîndu-mi buzele.

– De-acum s-a sfîrşit, mi-a şoptit. De acum...

Era ca şi cum aş fi ajuns acasă.

FATA CARE ÎŞI VINDEA PĂPUŞILE

după o idee de Adrian Bănuţă

Erau zile cînd vîntul îmi spunea să-l ascult din CAMERĂ. Şi atunci ştiam că voi fi tristă.

Erau zile cînd îmi spunea că tot ceea ce a fost, a fost şi gata. Dar eu nu ştiam ce a fost. Şi nici CAMERA nu-mi spunea.

Erau zile cînd trebuia să-mi amintesc amintirea. Şi d-aia eram tristă. Eu ştiam amintirea lor, dar pe a mea o uitasem.

Uneori CAMERA chicotea ironică şi eu ştiam că amintirea lor despre amintirea mea era mincinoasă. Altfel de ce-ar fi chicotit CAMERA ? Că ea nu ştia altceva decît să chicotească sau să suspine. Asta ştia.

○○○

Ă?

Hi-hil chicotea. Păi nu v-am spus? Aşa-mi făcea. Hi-hil, ea, CAMERA.

"Tu nu eşti..." - amintirea lor.

"Te-au găsit cu tot cu placentă..." - amintirea lor.

"Şi era o dimineaţă scîrboasă, cu melci şi mîzgă şi lăcuste amorţite de rouă, băteau clopotele şi rîul era umflat, iar tu stăteai..." - amintirea lor.

"A fost un semn, că erai cu capul scos din placentă şi urlai, însă corbii nu-ţi dădeau rotocoale, iar cîinii au lins placenta şi s-au lipit de tine să te-ncălzească..." - amintirea lor.

"Şi te-a luat aia..." - amintirea lor.

"Blestemat să-i fie numele!" - amintirea femeilor.

"Da", un "da" abia şoptit, neclar, în dezacord - amintirea bărbaţilor.

"Curva aia..." - amintirea femeilor.

"Femeia, ea, Francesca..." - amintirea bărbaţilor.

"Că cît te-a crescut ea, nu te-ai ales cu nimica" - amintirea babei Serena.

○○○

Vîntul împrăştia frunzele.

Una din zilele acelea, cînd mă hărţuia amintirea mea din amintirea lor.

Hi-hil chicotea CAMERA şi mă uitam să-i văd gura schimonosită de ironie.

○○○

"Că dacă te lăsa pe mîna comunităţii, astăzi ştiai să scrii şi să socoteşti şi să pui zarzavat, că ai văzut că mai mereu vine cutremure şi fiecare braţ contează, că trebuie să pui şi tu umărul" - amintirea babei Serena.

○○○

Şi vîntul se tînguia pe sub coroanele pomilor şi aducea amintirea (falsă sau adevărată, nu ştiam cum) şi mi-o purta pe sub găvanele memoriei.

○○○

Da, mi-o aminteam pe Francesca.

Era frumoasă şi m-a iubit şi i-am zis întotdeauna "mamă", că atunci nu ştiam şi chiar dacă aş fi ştiut, tot "mamă" i-aş fi zis.

Pare ciudat, dar nu mi-o aminteam decît în rochia de satin albă în care a stat cuprinsă de marginea sicriului, palidă şi nemaipomenit de frumoasă şi multă lume plîngea în CAMERĂ, iar capacul sicriului era sprijinit de perete.

○○○

"Cînd a murit curva de mă-ta ai căzut cu capul de trepte" - amintirea babei Serena.

○○○

Şi degeaba îi zicea baba Serena "curva de mă-ta", că poate îi zicea din invidie, că mama era frumoasă ca Fecioara Maria, aşa trebuie să fi arătat Fecioara, ca mama. Baba Serena era numai riduri şi doar un neg îi mai lipsea ca să semene cu o vrăjitoare.

Ce frumoasă era Francesca! Nu pot să uit şi aşa aş vrea şi eu să fiu cînd voi ajunge mare.

Aceasta era amintirea mea şi amintirea mea nu semăna decît foarte vag cu a lor şi era posibil ca tot ceea ce-mi spuseseră ei despre amintirea pe care nu mi-o aminteam să nu fie adevărată. Şi poate d-aia rîdea CAMERA.

Era frumoasă Francesca. Chiar şi aşa, cu mîinile împreunate peste piept, cu paloarea zugrăvită de nefiinţă, cu unghiile frumos lăcuite şi cu ochii închişi. Chiar şi aşa era frumoasă, fără să-i vezi cerul ochilor şi fără să-i simţi buzele scornind sărutul dinaintea nopţii.

○○○

Una din zilele cînd vîntul mă îndemna să privesc în miezul amintirilor, deşi nu doream, fiindcă mă săturasem să mă întreb ce era adevărat şi ce nu; şi aveam în capul pieptului o gheară care mă chinuia. Şi stăteam în CAMERĂ, şi uneori mi se părea că acea CAMERĂ, camera în care stătuse mama întinsă în sicriu, luase ceva din sufletul şi căldura ei, că Francesca prea fusese rece cînd îi strînsesem mîna, înainte ca oamenii să aşeze capacul sicriului.

Şi îmi plăcea să cred că Francesca era una cu CAMERA şi poate chiar aşa era şi rîdea cînd vedea că eu îmi aminteam amintirile lor. Rîdea că erau false.

○○○

Dar atunci nu am ştiut că mama putea să fie CAMERA şi cînd au coborît-o în groapă m-am aruncat peste sicriu şi mi-am rupt mîna, şi laolaltă cu mine s-a aruncat şi cîinele Mussolini, şi el a murit, că aşa i-a fost destinul. Eu n-am putut să mor şi m-au scos oamenii din groapă şi nişte babe plîngeau de mama focului.

Iar pe Mussolini îl plîngea o căţea, cu care crescuse împreună. Se ducea noaptea şi urla lîngă piatra mormîntului şi poate urla şi pentru Francesca, că oamenii i-au lăsat îngropaţi la un loc.

Eu nici atît n-am putut să fac, să urlu. Decît am plîns, dar mai mult din furie, că m-au luat cu forţa şi m-au dus la spital să-mi pună braţul în ghips.

Îmi făceau sedative şi dormeam aproape toată ziua şi aproape toată noaptea, că nici nu mai ştiam cînd era seară sau dimineaţă.

○○○

"Francesca, vai, cît te iubesc!
Şi cît de mult eu te doresc!"

Ce versuri stupide. Dar le-am compus atunci şi mi s-au părut sfinte şi cu sfinţenie le-am păstrat în amintirea MEA, deşi mai tîrziu mi s-au părut copilăreşti. Dar erau amintirea MEA şi erau adevărate. Păcat că nu am ştiut să le scriu.

Cîteva zile nu m-a întrebat nimeni dacă am ce să mănînc. Nimeni. Abia ieşisem din spital şi-mi ţineam mîna într-o eşarfă şi-mi era foame.

Căţeaua se ţinea după mine, toată ziua, iar seara se ducea să urle lîngă mormîntul mamei şi al lui Mussolini, şi o auzeam şi mă înfioram.

Am mîncat zarzavaturile din curte, apoi fructele, apoi n-am mai avut ce să mănînc şi am cerut, dar nimeni nu mi-a dat, că toţi erau amărîţi, iar dacă aveau ceva pus deoparte, atunci păstrau pentru zilele cînd cutremurul urma să năucească din nou ţinutul, cu oameni şi dobitoace laolaltă, să scoată rîul din matcă, să crape pămîntul şi să ardă casele. Aşa era cînd venea cutremurul.

Şi am plîns într-o seară. Îmi era foame şi frig, şi CAMERA suspina, şi atunci am ştiut precis că era Francesca.

○○○

Cînd a murit, căţeaua era slabă de i se vedeau coastele. Şi îi căzuse mare parte din păr. Era hidoasă, dar eu tot o iubeam. Am găsit-o într-o dimineaţă, rezemată cu capul de cruce.

M-am dus acasă, am luat cazmaua şi am încercat să îi fac o groapă însă nu am reuşit şi atunci am săpat cu degetele şi n-a fost greu, că pămîntul era reavăn.

Am tăiat două crenguţe, am făcut o cruce, legînd-o cu sfoară, şi am înfipt-o în mormîntul ei. Îmi părea rău că nu am ştiut să scriu o plăcuţă, că în inima mea îi pusesem deja un nume, că aşa ştiam: trebuia să aibă un nume în faţa lui Dumnezeu. I-am pus numele iubitoarea.

○○○

Chiar a doua zi am încercat să vînd lucrurile din CAMERĂ. Am fost la tîrg şi am întrebat cămătarii dacă nu vor să cumpere un pat, o masă, trei scaune şi un tablou mare cu Cicciolina, care fusese în Parlament. Şi am găsit un bătrîn care mi-a spus că vrea să ia tabloul, însă eu m-am descurcat şi i-am tăiat avîntul, "păi n-ai zis că-l vinzi?" m-a întrebat, "îl vînd, dar cu toate celelalte la un loc", "şi cît ceri?", "dă-mi banii după ce vezi marfa, că tata mi-a scris preţul pe hîrtie, dar n-o am la mine, şi să nu-ncerci să mă păcăleşti, că tata a fost boxer şi te face praf", iar apoi a mers la mine

acasă cu doi oameni şi a încărcat toate obiectele într-o camionetă roşie. A fost tare încîntat de tabloul cu Cicciolina şi a spus că dacă n-ar fi murit, el bucuros ar fi luat-o de nevastă şi i-ar fi făcut o echipă de fotbal, dar aşa, că murise, o să-i poarte o pioasă amintire.

Mi-a dat banii şi a plecat, iar eu am trăit multe zile din ei, dar a venit şi clipa cînd s-au terminat şi am simţit din nou chinurile foamei.

ooo

Îmi aduc aminte că atunci cînd aveam bani şi puteam să cumpăr pîine şi brînză, nu mai puteam să aud CAMERA. Şi nici vîntul nu mai venea să-mi spună să ascult amintirile. Dar după ce am terminat banii, CAMERA a început din nou să suspine, mai ales noaptea, însă mie nu-mi era frică.

Odată a fost o furtună puternică, iar dimineaţa am culeş cîţiva trandafiri rupţi de vînt şi m-am dus cu ei la mormîntul mamei. Peste tot erau crăci rupte şi apa vuia în rigole.

Cînd am ajuns, am găsit crucea înclinată, mormîntul răvăşit, iar, puţin mai spre clopotniţă, un cap de cîine.

Am netezit pămîntul şi am îndreptat crucea. Capul cîinelui l-am luat acasă, deşi m-a umplut de silă atingerea lui, l-am spălat cu furtunul, l-am pus într-o pungă din plastic şi m-am întors la cimitir ca să-l reîngrop.

Noaptea am auzit urletul iubitoarei. Am fost sigură că nu mă înşel, iar CAMERA a oftat şi a bolborosit peltic un "ma..." pe care nu l-am înţeles.

ooo

În următoarea zi am făcut inventarul păpuşilor. Aveam cinci păpuşi Barbie, un Arlechino şi un ursuleţ. Pînă seara le-am spălat şi le-am pieptănat, l-am cîrpit pe micul Arlechino şi cînd n-a mai fost lumină m-am culcat.

CAMERA a rîs, dar n-am ştiut de ce, că nu venise vremea să mă uit în amintiri. Poate era fericită, pur şi simplu.

Dimineaţa m-am dus cu păpuşile în tîrg, însă n-am reuşit să vînd decît o Barbie, în schimbul căreia am cumpărat două pîini şi patru lame de gumă de mestecat.

Şi am mai rezistat cîteva zile.

ooo

Mă uitam în oglindă. O făceam foarte rar.

Înainte o făceam des, că Francesca mă pieptăna şi îmi arăta cum să-mi prind cerceii.

Mă uitam în oglindă. Aproape că nu mai vedeam CAMERA, ci numai profilul Francescăi, îndreptat spre tavan. Ultima mea amintire, "amintirea în satin alb" i-am spus.

Dacă nu mă uitam în oglindă şi întorceam capul spre spate, vedeam CAMERA. Dar, indiferent că o vedeam pe Francesca sau CAMERA, eu apăream tot timpul, deşi puţin estompată. Nu-mi mai vedeam trăsăturile aşa cum le ştiam, ci numai nişte contururi vagi.

Mă surprindeam ştergînd oglinda cu duşmănie. Mi-era dor de faţa mea clară, însă, oricît aş fi şters-o, reflexia nu-mi arăta ceea ce ştiam.

Mă uitam în oglindă. Se făcea noapte.

CAMERA (Francesca) suspina în spatele meu.

ooo

În dimineaţa dinaintea Crăciunului l-am vîndut pe Arlechino şi ursuleţul.

În tîrg erau o groază de oameni, dar ploua şi copii erau prea puţini. Poate de aceea nu-mi mersese prea bine. Aveam de gînd să vînd toate păpuşile şi să ţin banii ca să îi folosesc atunci cînd aveam nevoie.

Cînd am ajuns acasă, CAMERA a chicotit şi iar a scos acel "ma...", dar tot nu am înţeles ce vroia.

Înainte ca noaptea să înghită oraşul, m-am uitat din nou în oglindă. M-am speriat. Eram ca o stafie.

ooo

- Eşti nălucă? Sau ce? m-a întrebat.

Avea un nas cîrn şi un păr negru, de toată frumuseţea. Nu era mai mare decît mine şi fugise de lîngă tatăl ei, atrasă de păpuşile mele.

Nici n-am ştiut ce să-i răspund. Avea dreptate să mă întrebe, că abia mă mai vedeam şi eu, iar dacă n-ar fi fost hainele, ar fi fost şi mai rău.

Mi-am ridicat fularul la înălţimea nasului.

- Vrei să cumperi, sau doar te uiţi?

- Şi una şi alta.

Am aranjat rochiţa unei păpuşi.

Ea le studia cu atenţie. Avea nişte ochi strălucitori.

Tatăl ei s-a apropiat.

- Tu nu eşti fata lui Francesca?

- Ba da, domnule. Îmi vînd păpuşile, că n-am ce să mănînc.

- Cu cît le vinzi?

M-am gîndit puţin. Nu ştiam ce să spun.

- Ei, uite, ţi le iau pe toate.

A scos nişte hîrtii din portofel, le-a numărat şi mi le-a întins.

- Este mai mult decît trebuie. Să fie cadoul tău de Crăciun. Uite, ia şi un cozonac.

Mi-a fost teamă să ridic privirea, să nu vadă că nu mai aveam trăsături, dar fetiţa, cu păpuşile mele în braţe, a văzut şi a început să urle.

Am luat-o la goană sub privirile uluite ale trecătorilor. O babă şi-a scuipat în sîn.

ooo

- Ia uită-te-n oglindă, m-a întîmpinat CAMERA.

Am înlemnit. Era întîia oară cînd înţelegeam ce spune.

M-am apropiat de oglindă, mi-am scos fularul şi căciula şi n-am mai văzut nimic în afara hainelor.

CAMERA a rîs.

- Acum eşti ca noi.

ooo

Uneori merg în cimitir şi mă întîlnesc cu mama şi cu Mussolini. Ieşim prin poarta care abia se mai ţine într-o balama şi hoinărim pe străzi.

Iubitoarea nu ne însoţeşte dincolo de poartă. Zice că n-are cap. S-ar putea să fiu eu de vină, fiindcă atunci cînd i-am găsit capul, după furtună, nu l-am îngropat laolaltă cu trupul. Dar şi aşa este bine, că în cimitir putem să fim împreună.

Ceilalţi oameni nu mă văd. Pot să şi urlu la ei, că habar n-au de existenţa mea.

Mai merg şi acasă. Acolo s-a instalat o familie pe care n-o cunosc. Au renovat casa şi au plantat în curte tufe de trandafiri.

Cîteodată Francesca se face CAMERĂ şi îi bagă în sperieţi. Zice că nu merită să stea acolo. Ei au chemat preotul să facă slujbe de alungare a răului, dar preotul a zis că răul nu există pînă nu este făcut.

Mi-e dor de păpuşile mele, dar regretul înstrăinării lor nu este aşa de puternic, din moment ce sînt cu mama, cu Mussolini şi cu Iubitoarea.

Şi nici nu mai am nevoie de amintiri, deşi vîntul mai vine din cînd în cînd să mă momească cu mireasma lor.

©Adrian Bănuţă

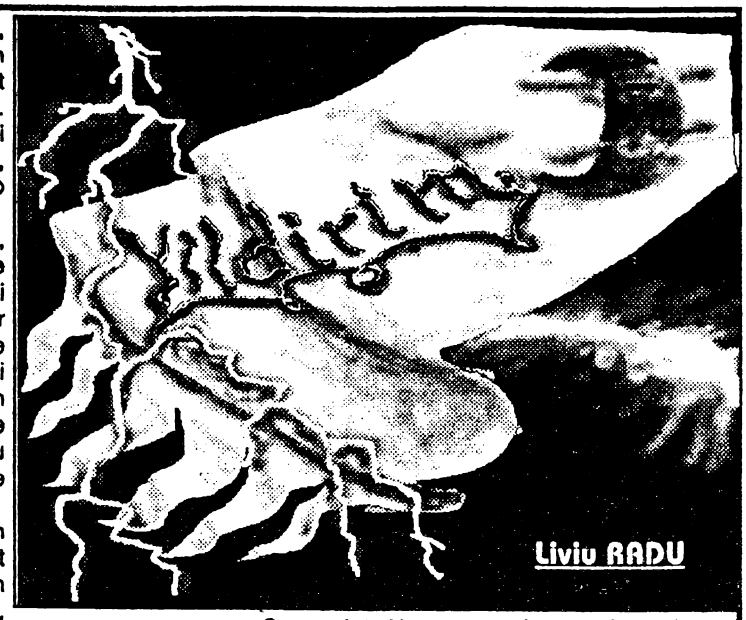

Peste o săptămînă, convoiul lui Timur Lenk va ajunge în Samarkand. Va ajunge fără mine, pentru că peste trei zile voi muri.

Moartea mea va fi un subiect de bîrfă şi mulţi se vor mira că am supravieţuit aproape un an în captivitate. Pentru că nimeni nu cunoaşte ceea ce ştiu eu. Şi nici nu va şti nimeni, după moartea mea...

Timur m-a tratat bine, cu tot respectul cuvenit unui sultan şi mare conducător de oşti. Am auzit vorbindu-se că aş fi fost închis într-o cuşcă din fier... Vorbe, vorbe goale.

Însă chiar dacă zvonurile acelea ar fi fost adevărate, chiar dacă aş fi fost închis într-o cuşcă şi arătat mulţimii, ca un animal sălbatic, chiar dacă aş fi fost supus celor mai crunte umilinţe, tot ar fi trebuit să trăiesc. Pentru că ora morţii mele nu sosise încă.

Se va spune că am murit de inimă rea sau că m-am sinucis pentru a nu suporta umilinţa de a fi arătat poporului din Samarkand. Vorbe goale. Ce-ar însemna pentru mine o umilinţă în plus? Poate fi umilită o coajă goală, din care seminţele au dispărut de mult? Pentru că acum, în cele opt luni de captivitate, mi-am dat seama că n-am fost, timp de paisprezece ani, decît o umbră, o marionetă lipsită de viaţă, un obiect în mîinile necruţătoare ale sorţii.

Totul a început în seara dinaintea bătăliei de la Kosovo...

Măritul sultan Murad, Gazi Hünkâr, văzînd că sîrbii reuşiseră să unească ghiaurii într-o oaste de peste o sută de mii de oameni, a decis să lovească el întîi. A strîns oştile Rumeliei, conduse de beilerbegul Kara Timurtaş paşa, cele ale Anatoliei, în frunte cu Saruca paşa, precum şi contingente din principatele turceşti aliate (Kastamonu, Germiyan, Hamid, Teku, Menteşe şi Aydin). Apoi, însoţit de fii săi, Yakub şi Bâyezid, a năvălit în Kosovo Poljie. Avea doar şaizeci de mii de ostaşi, pe care-i aştepta armata, aproape de două ori mai mare, a creştinilor. Alcătuită din sîrbi, bosnieci, maghiari, valahi, albanezi. Veniseră chiar şi polonezi.

Mi se încredinţase comanda aripii drepte, compusă din trupele rumeliote. Măritul sultan, văzînd mulţimea duşmanilor, avusese o clipă de îndoială. Candarli Ali paşa, vizirul, a citat din Coran:

- Cei puţini îi vor birui pe cei mulţi, cu voia lui Alah, pentru că Alah este cu cei răbdători...

Părintele meu cel slăvit a zîmbit şi a hotărît:

- Vom lupta în zori. Pînă atunci, oştenii să se odihnească. Iar mîine, cum va fi voia lui Alah...

M-am dus să mă culc între rumelioţi, să fiu alături de ei dacă lupta ar începe pe neaşteptate.

Abia intrasem în cort cînd a sosit Hadgi Mehmet, hogea cel învăţat ce mă îndrumase în studiul Coranului şi învăţăturilor Profetului. S-a plecat pînă la pămînt şi a cerut îngăduinţa să-mi vorbească.

- Părinte al meu, am rîs eu, m-ai bătut de atîtea ori în copilărie, cînd nu învăţasem bine versetele, încît îmi eşti ca un tată. Poţi să-mi vorbeşti cînd vrei şi cum vrei, fără să-mi ceri vreo permisiune.

- Bâyezid, fiul meu, a spus bătrînul, mîine va fi o zi grea şi mulţi dreptcredincioşi vor căpăta moarte de martir. Cui va reveni victoria, doar Alah ştie. Însă zilele mele se vor sfîrşi. Vreau ca înainte de moarte să-ţi dezvălui o taină.

Ştiu dară că în tinereţe am umblat mult prin lume. Am ajuns şi în Persia, într-un oraş al cărui nume nu are importanţă. Acolo, pentru păcatele mele, am fost arestat şi aruncat în temniţă. Am stat închis mult timp şi, încetul cu încetul, am ajuns să-i cunosc şi pe ceilalţi puşcăriaşi. Printre ei se afla un om sfînt, un hoge ce fusese de zece ori la Mecca şi cunoştea învăţăturile sfinte ca nimeni altul. De la dînsul am învăţat multe... Însă interpreta scrierile sacre într-un fel anume, eretic, blasfematoriu... Spunea că sfîrşitul lumii se apropia, că trebuie să ne pocăim şi să renunţăm la cele lumeşti, la putere şi avere, pentru a ne petrece ultimele zile în rugăciune. Pentru că mînia lui Alah se va abate curînd asupra noastră.

Deoarece vorbele lui nu corespundeau cu învăţătura Profetului, bătrînul Hadgi Omar fusese arestat şi ţinut în temniţă, să nu mai zăpăcească dreptcredincioşii şi să-i abată de la înţelepciunea celui ce primise vorbele lui Alah. În închisoare se mulţumea să ne înveţe Coranul, pentru că fusese ameninţat că i se va tăia limba dacă-şi va împrăştia în continuare erezia.

Într-o seară, bătrînul a început a ne spune nouă, celor şapte care eram închişi în aceeaşi celulă cu el:

- În noaptea aceasta va veni sfîrşitul lumii! Căiţi-vă cît mai este timp!

Eu, fiind mai tînăr şi fără minte, am rîs:

- Prea sfinte, de unde ştii dumneata că sfîrşitul lumii va veni chiar în noaptea asta? De ce nu mîine, pe lumină? Sau de ce nu peste o săptămînă?

Bătrînul şi învăţatul hoge mi-a răspuns:

- Oricum, peste cîteva ceasuri voi fi mort, aşa că pedepsele de pe astă lume nu au de ce să mă sperie. Am aflat, în timpul unui pelerinaj la locurile sfinte, de la un înţelept vestit din munţii de la răsărit, un secret ascuns în Coran. Pe care oamenii de rînd n-au fost în stare să-l descopere. Dacă alegi literele de început ale versetelor într-o anumită ordine, vei afla ziua şi ora sfîrşitului lumii! Iar acea zi a sosit şi ora se apropie!

Noi, cei din celulă, deşi păcătoşi, pentru că nu fuseserăm condamnaţi pe nedrept, eram totuşi dreptcredincioşi şi cunoscători ai Coranului. Ne-am exprimat neîncrederea într-un asemenea secret. Atunci Hadgi Omar s-a apucat să ne arate felul în care se făceau calculele acelea. Regulile erau atît de simple, atît de uimitor de logice, încît am fost siguri că bătrînul avea dreptate.

- Ca să vă convingeţi pe deplin, a spus bătrînul, refaceţi fiecare calculele pe care vi le-am arătat. Am îmbătrînit şi mintea nu-mi mai e la fel ca altădată. Poate am greşit la socotit sau poate că Alah a vrut să-mi reamintească de umilinţă şi m-a lăsat să cred, în trufia mea, că am aflat ceea ce doar Alah poate şti...

Ne-am apucat cu toţii de calculat.

Încetul cu încetul, camarazii de celulă terminau socotelile. Rezultatele lor corespundeau, întru totul, cu cele ale bătrînului. Numai mie îmi ieşea un rezultat complet diferit. Şi nu o diferenţă de ore sau zile, ci de zeci de ani!

Am refăcut calculele de mai multe ori, cerînd noi lămuriri bătrînului hoge, să fiu sigur că n-am înţeles greşit. În zadar. De fiecare dată îmi ieşea acelaşi rezultat.

Hadgi Omar se zăpăcise de tot. A refăcut şi el socotelile, i-a pus şi pe ceilalţi să le refacă... Rezultatele lor coincideau. Dacă te luai după ei, peste două ore lumea urma să-şi încheie existenţa.

Eram convins că păcatele mele erau atît de mari, încît nu aveam voie să aflu secretele Atotputernicului. Altfel, cum s-ar fi explicat faptul că doar eu nu puteam obţine rezultatul corect?

M-am dus într-un ungher al celulei, departe de ceilalţi, şi am început să mă rog, sperînd că, deşi tardivă, căinţa mea îl va îmblînzi pe Alah...

Stăteam în colţul meu, cufundat în rugăciune, cînd uşa încăperii a fost împinsă cu violenţă, iar înăuntru a năvălit un grup de oameni cu înfăţişare sălbatică, îmbrăcaţi în cojoace miţoase. Au început să tragă cu arcurile lor lungi în tovarăşii mei.

În cîteva secunde, totul s-a terminat. Cei şapte prizonieri zăceau morţi, împănaţi de săgeţi. Eu rămăsesem înlemnit în ungherul meu, la adăpostul întunericului... Barbarii au hohotit, glumind într-o limbă ce-mi era necunoscută, apoi au plecat.

După un timp, ce mi s-a părut un veac, am fost în stare să mă mişc şi mi-am examinat camarazii la lumina opaiţului. Nu mai puteam face nimic pentru ei.

Uşa celulei rămăsese deschisă, dar n-am îndrăznit să ies pînă-n zori. M-am furişat afară din închisoare şi, strecurîndu-mă pe uliţele pustii, am ajuns la marginea oraşului.

În faţa porţilor se afla ceva ce mi-a îngheţat sîngele în vene: un morman de capete tăiate, de înălţimea zidurilor cetăţii! Se găseau acolo zeci de mii de capete!

Am fugit îngrozit, convins că sfîrşitul lumii venise cu adevărat.

După ce am rătăcit cîteva zile prin munţi, m-am întîlnit cu alţi fugari, de la care am aflat adevărul: asupra Persiei se abătuseră mongolii lui Kubilai, ca nişte îngeri ai morţii, făcînd prăpăd în cale şi lăsînd în urmă piramide de capete retezate...

Apoi am colindat prin lume, am fost şi m-am rugat în faţa pietrei sfinte de la Mecca... Însă oriunde am umblat am fost obsedat de întîmplarea pe care ţi-am povestit-o. Am refăcut de multe ori calculele. Rezultatul a fost, întotdeauna, acelaşi.

M-am gîndit îndelung, fiul meu, la înţelesul celor petrecute. Nu putea fi vorba de sfîrşitul lumii. Cei şapte tovarăşi ai mei muriseră în închisoare. Pentru ei, lumea se sfîrşise în clipa pe care o calculaseră. Atunci am înţeles adevărul: taina din Coran nu dezvăluia momentul dispariţiei universale, ci clipa în care lumea dispărea pentru fiecare din noi! Cifra rezultată din calcul indica data la care urma să moară cel care făcuse socotelile...

De ce îţi spun toate acestea acum? Doar ne cunoaştem de atîţia ani... Pentru că data pe care am calculat-o, acum cincizeci de ani, este cea a zilei de mîine. Nu voi apuca seara viitoare. Şi, împreună cu mine, o mulţime de dreptcredincioşi. Va fi o luptă grea, Bâyezid. Aş vrea... Aş vrea să ştiu dacă vei supravieţui. Vrei şi tu?

Bătrînul mă privea întrebător şi temător. Ştiam că ţine la mine mai mult decît un tată la fiul lui. Nu-mi imaginez ce isprăvi va fi făcut în tinereţe, dar se străduise să-mi insufle simţul dreptăţii şi al justiţiei. Se aştepta ca, dacă voi ajunge sultan, să nu fiu preocupat doar de aspectele militare ale puterii, ci să introduc în imperiu un sistem modern. Ştiam că aşteaptă multe de la mine. Îi înţelegeam temerile. Iar lupta de a doua zi era, cu adevărat, riscantă... Aşa că am acceptat.

Bătrînul mi-a explicat ce trebuie să fac şi am început să socotesc. Nu mă pricepeam prea mult la asemenea treburi, dar era ceva foarte simplu. Cînd am terminat, Hadgi Mehmet m-a privit îndoielnic.

- Mai ai paisprezece ani de trăit, Bâyezid... E mult şi-i puţin. Trebuie să faci multe, şi nu vei reuşi decît dacă te vei mişca repede... Ca fulgerul... Aşa să rămîi în istorie, fiul meu: Bâyezid Yildirim (fulgerul)...

În zori a început lupta. Cu toată superioritatea numerică a ghiaurilor, ienicerii au reuşit să-i zdrobească. Şi spahiii au făcut minuni de vitejie... Deşi cîinele de Miloş Obilici a reuşit să-l ucidă pe slăvitul meu tată, sultanul Murad, rezultatul luptei n-a putut fi schimbat.

Drept represalii, l-am executat pe cneazul Lazăr. Încă în timpul luptei, am fost proclamat sultan şi mi-am condus trupele spre victorie.

Primul lucru pe care l-am făcut a fost să ordon uciderea imediată a fratelui meu Yakub, care nu aflase încă de moartea tatălui nostru. Îmi iubeam fratele, dar imperiul avea nevoie de pace internă...

Am încheiat pace cu sîrbii şi, instalîndu-l pe Ştefan în locul răposatului său tată, m-am ales cu aliaţi credincioşi.

I-am pedepsit apoi pe bulgari, bosniaci şi valahi pentru ajutorul dat sîrbilor şi am început să-mi organizez imperiul.

Am avut o domnie agitată. Am dus lupte cu principii turci din Anatolia, cu egiptenii, cu bizantinii, am înfruntat cruciaţii la Nicopole, m-am luptat iar cu bulgarii, ungurii şi valahii... Deşi soarta armelor a fost schimbătoare, pînă la urmă am învins şi toţi mă ştiau sub numele de Yildirim, pentru că nu-mi permiteam o clipă de răgaz. Am avut grijă şi de reformele atît de dorite de bietul Hadgi Mehmet, care murise ca un erou în lupta de la Kosovo, aşa cum prezisese...

Apoi, dinspre răsărit a apărut Timur Lenk, răspîndind groaza pretutindeni... Mi-a trimis o scrisoare obraznică, prin care îmi cerea să mă supun lui. Am refuzat, pentru că eram puternic. Iar onoarea mă împiedica să mă supun cuiva.

Armatele s-au întîlnit lîngă Ankara. Aveam cam şaptezeci de mii de oameni, Timur, cam de trei ori pe atît. Lupta a început în favoarea noastră. Ienicerii au zdrobit centrul armatei duşmane. Dar chiar în clipa în care mă vedeam victorios, tătarii negri, conduşi de Teberrûk şi Mûrûvvet, au trădat şi au început să tragă cu arcurile în trupele din jurul lor. Iar spahii timarioţi au trecut cu toţii la duşman. Am aflat după aceea că se înţeleseseră cu Timur înainte de luptă. Frontul nostru s-a prăbuşit. Doar centrul mai rezista. Demnitarii mi-au cerut să fug, dar am refuzat. M-am retras pe dealul Furcii, luptînd cu un topor... După trei ore de rezistenţă îndîrjită, calul meu s-a prăbuşit şi m-a prins sub el... Duşmanii au năvălit peste mine şi m-au capturat... O dată cu mine au fost prinşi fiii mei, Musa şi Mustafa. Ceilalţi, Suleyman, Isa şi Mehmed, au reuşit să scape...

Am fost dus în faţa lui Timur, care m-a tratat cu respect, dar m-a ţinut prizonier...

Sînt prizonierul lui Timur de opt luni, iar peste trei zile voi muri...

În aceste opt luni am meditat îndelung asupra sorţii mele şi-mi explic abia acum de ce am făcut anumite lucruri, fără să-mi dau seama la momentul potrivit ce mă îmboldea... Deşi am tratat prezicerea lui Hadgi Mehmet ca pe o toană de bătrîn, în străfundul sufletului eram convins de adevărul ei. De aceea am refuzat să părăsesc cîmpul de luptă de la Ankara. Eram sigur că nu voi muri acolo.

Nu-mi trecuse prin minte că viaţa nu înseamnă numai victorii... Pentru mine, principe, apoi sultan, viaţa însemnase a fi stăpîn peste milioane de supuşi...

Iar acum Alah, în marea sa înţelepciune, mi-a dovedit, înainte de moarte, că se poate trăi şi-n lanţuri...

Puteam să cad în robie în lupta de la Kosovo, şi n-ar fi existat nici un Bâyezid Yildirim... Sau, dacă m-ar fi capturat cruciaţii, la Nicopole, mi-aş fi petrecut ultimii ani din viaţă vîslind pe vreo galeră veneţiană, alături de alţi robi musulmani...

La ce mi-a folosit că mi-am cunoscut ceasul morţii? La nimic, în afară de trufia pe care mi-a dat-o siguranţa că nu mi se poate întîmpla ceva rău, că voi fi victorios întotdeauna...

Alah mi-a dat acest răgaz înainte de moarte, în care să cunosc înfrîngerea şi amărăciunea, pentru căinţă şi a-mi da seama că nu se cuvine omului să tragă cu ochiul la secretele Celui Atotputernic.

Omul nu trebuie să ştie cînd va muri. Trebuie să fie pregătit în orice clipă să apară în faţa Atoateziditorului, şi să se poarte în aşa fel încît clipa morţii să-l găsească împăcat cu sine şi cu lumea.

Îmi dau seama că am fost timp de paisprezece ani o coajă goală de orice conţinut, în care faptele mele n-au fost ale mele, ci ale întîmplării, care s-a jucat cu mine... Am avut atîtea victorii, care ar fi putut, la fel de bine să nu existe...

Am fost o jignire adusă Creatorului, pentru că nu mi-am îndeplinit datoria de om care ştie că, în orice clipă moartea stă asupra lui...

Aceste opt luni au fost luni de înţelegere şi căinţă, iar pentru asta mulţumesc Atotputernicului...

Mai am trei zile şi mă voi înfăţişa în faţa lui Alah... Nu ştiu cum voi muri: poate inima mi se va opri de bună voie, poate voi lua otrava pe care o port ascunsă de atîta vreme în inel, poate că Timur, cuprins de cine ştie ce temeri obscure, va ordona să fiu ucis.

Oricum, sînt pregătit.

Şi sper ca Alah să mă ierte, pentru că Alah e mare, Alah e îndurător, fie numele lui veşnic slăvit...

Din motive obiective ROMCONUL va avea loc anul viitor!

În numărul viitor un interviu cu reprezentanții principalelor organizații de profil din țară.

NEWS science-fiction

Pierre Lacroix s-a născut la 18 aprilie 1959 și este realizatorul primului fanzin SFFQ, CARFAX. Pe lîngă coperțile fanzinului *„Temps Tot"*, Lacoix colaborează și cu *„Octa"*, *„Horrifique"*, *„Dragon & Microchips"*. În anul 1994, a obținut **„Grand prix de la Science-Fiction et fantastique quebecois"**. Dar mult mai multe despre omul și sf-istul Pierre Lacroix puteți citi în numărul 5 al magazinului HELION.

*** ***

Ultimele noutăți la editura americană BEAN BOOKS, pentru luna noiembrie '95, sînt *„Enemy of my Enemy" de David Drake & Ben Ohlander*, *„Masters of Many Tresaures" de Mary Brown*, *„Spacer Dreams" de Lary Segrieff* și *„Solomon Kane" de Robert E. Howard.*

*** ***

În Canada francofonă a apărut un nou fanzin, dedicat benzii desenate și muzicii underground, intitulat „Bedeville". Editorul este Nicolae Lehoux

NEDUMERIRI

Probabil că anumite fenomene nu pot fi înțelese sau apreciate corect decît după un anumit timp, cînd le poți privi cu detașare și obiectivitate. Un soldat obișnuit nu vede din bătălie decît învălmășeala măruntă din jurul lui. Strategii, cei care conduc de departe, au viziune de ansamblu... Iată deci că, glotaș de rînd, pot doar să-mi exprim nedumeriri pe care mi le trezesc evenimentele prin care trec...

De ce *„Trilogia antică"* a lui Andrei Șerban sau filmele lui Lucian Pintilie declanșează entuziasmul criticii, iar produsele generației '90 dau ocazia unor acuze înverșunate? Există oare vreo legătură între descoperirea simultană, în mai multe ramuri ale artei, a valențelor estetice ale vulgarității? Fenomenele din SF sînt singulare sau se încadrează într-o viziune artistică generală?

Sigur că aș putea exprima opinii personale în această privință, dar subiectivismul care mă caracterizează (și de care sînt conștient) mă împiedică să fac pe atoateștiutorul.

Așa că aștept de la cineva mai priceput să dea răspunsuri inteligente și credibile. Nu numai la întrebările de mai sus, ci și la altele, care mi se par la fel de importante.

Cine scrie SF acum în România? De ce? Cum? Pentru ce? Pentru cine?

Răspunsurile la acest șir de întrebări ar constitui un tablou interesant nu numai al fenomenului SF ci, poate, al întregii vieți artistice postdecembriste.

Cum se scrie SF? În această preivință, opiniile sînt atît de diverse, oscilînd între negarea oricărei calități și admirația exagerată. Criteriile estetice sînt aplicate de pe poziții partizane, iar un observator imparțial sau cineva care ar încerca, plin de bunăvoință, să-și îmbunătățească stilul, va descoperi că nu poate pune de acord toate punctele de vedere.

Domnul Bugariu afirma că domniei sale nu-i prea place folosirea perfectului compus. Altcineva îl consideră semn de eleganță. Unii nu acceptă fraze lungi, alții susțin că folosirea frazelor scurte dovedesc neputința construirii unui text de valoare. Am descoperit că folosirea dialogurilor poate fi o calitate sau un defect. Utilizarea mai multor timpuri verbale în aceeași frază este socotită lipsă de cunoaștere a regulilor elementare de scriitură sau dovadă de măiestrie.

Mai mult, unele afirmații corecte în anumite cazuri concrete sînt generalizate, fără nici o logică, pentru toate situațiile cît de cît asemănătoare, chiar dacă erorile semnalate de criticul respectiv n-au fost săvîrșite și în alte texte.

Pe de altă parte, sînt folosite, pentru justificarea unei anumite poziții, lucrări de estetică din alte limbi, în care topica și tradiția scriiturii nu seamănă de loc cu cele din română. A-i spune unui american că n-are voie să repete același cuvînt în aceeași propoziție sau în propoziții alăturate, ar provoca ilaritate...

Așa că nu ne rămîne, deocamdată, decît să scriem cum ne duce capul și simțul estetic, evitînd orice rețete. Bineînțeles, cu condiția ca textul să sune bine, să placă. Însă nedumerirea rămîne: *există totuși criterii obiective de judecare a calității unui text?*

Un alt cal de bătaie al criticii îl reprezintă lucrările „trăiriste". De ce Joyce, Nathalie Sarauti sau alții au voie și noi nu? Această explozie de texte „trăiriste" nu reprezintă, cumva, un semn al necesității de spovedanie, de dezvăluire publică a unor sentimente intime? Sau înseamnă doar incapacitatea construirii unui plot, a descrierii unor personaje convingătoare? Nu cumva există și un factor inconștient în denigrarea unor asemenea lucrări, ținînd seama de faptul că, nu cu mult timp în urmă, „trăirismul" era expresia estetică a unor cercuri de dreapta?

Multe texte sînt judecate din punct de vedere strict al esteticii scriiturii, fără a se lua în considerare ideea, originalitatea, imaginația și efectul estetic global. O greșeală gramaticală (sau de corectură) devine elementul principal al aprecierii unei lucrări. Cineva a spus, apropo de o jurizare : *„Am citit motto-ul și m-am lămurit"*. Iar eu credeam că motto-ul acela reprezintă doar un identificatot al textului, în afara lucrării propriu zise...

Pentru cine scrie un autor de literatură SF? Pentru sine? Să fim serioși. În momentul în care publici (sau încerci să publici) un text, te adresezi altora. Opinia lor contează. Deci, pentru cititori. Care-i gustul publicului? Nu se știe. Nu s-a făcut nici un sondaj sistematic în cadrul fandomului, cu atît mai puțin în afara lui. Singurul barometru îl reprezintă topul lui Maciste. Departe de mine gîndul de a-i nega valoarea (mai ales că ocup în el poziții onorante), dar el exprimă opiniile unui grup restrîns din fandom, mai curajos în susținerea propriilor opțiuni. Sondajul făcut de NEMIRA, cu mai bine de un an în urmă, s-a dovedit neconcludent și, oricum, e depășit de realitate. Între timp s-au schimbat multe...

Pentru concursuri? Bietul juriu are de ales între o mulțime de lucrări, majoritatea de nivel aproplat. Singura șansă este să scrii ceva șocant, care să rămînă în mintea celor ce-au parcurs o cantitate impresionantă de pagini. Iar un autor format are un anumit stil, ușor de recunoscut.. Oricum, concursurile reprezintă o loterie, iar dacă nu cunoști componența jurizului din timp (sau a gusturilor acestuia), participi degeaba. O lucrare respinsă cu dispreț într-un loc poate fi considerată excepțională în altul. După cum spunea domnul Grămescu, vor exista întotdeauna nedreptățiți sau nemulțumiți.

Pentru reviste? Dacă vreți să publicați, trebuie să țineți seama de opiniile redactorului șef, singurul care contează. Dacă îl cunoașteți... și dacă nu intervin și elemente extraliterare...

Pentru edituri? Asta doar dacă sperați să vă apară un volum. Deocamdată, editurile au de ales între a publica traduceri (care se vînd) sau a promova autori autohtoni (pe care-i refuză difuzarea). *Așa că politica editorială e obligată, de multe ori, să nu țină seama de criterii estetice sau valorice.*

Difuzorii nu cunosc literatură și nu-și pun problema dacă un autor roman e vandabil sau nu, cîtă vreme n-au un barometru al opiniei cititorilor. O șansă ar reprezenta-o librăriile, în care o carte poate să stea mai mult timp, pînă se vor găsi amatori s-o cumpere. Dar cine mai calcă în librării? Cărțile apar în tiraje minuscule, le găsești pe tarabe, iar dacă n-ai bani la tine să cumperi un volum interesant cînd l-ai văzut, nu se știe dacă-l vei găsi în altă parte...

Pentru bani? La tarifele actuale, cîștigi mai mult traducînd. Atunci, *pentru cine și pentru ce* scrie un autor-român literatură SF?

Dați-mi voie, după ce-am pus aceste întrebări, să sper că se va găsi cineva care să-mi răspundă obiectiv și fără patimă, în așa fel încît să mă aleg cu ceva... nu cu alte nedumeriri...

Liviu RADU

Ecouri canadiene

A apărut TEMPS TOT # 38, excelentul fanzin canadian, editat de Christian Martin. Numărul este un „special-hommage" dedicat lui Pierre Lacroix: scriitor și gafician SF, considerat un adevărat stîlp de susținere a SF-ului francofon canadian, mai corect spus: SFFQ (SF-ul francofon quebecoise). Pe lîngă grafica realizată de către Pierre Lacroix (care semnează și coperțile fanzinului „Temps Tot"), în cele 62 de pagini întîlnim și două nuvele sub aceeași semătură: „La victime" și „La solitude" . În cadrul rubricii „Articles": „Legende de fandom", o foarte interesantă „privire" asupra fandomului SFFQ, realizată de Hugues Morin.

Ca o persoană care apreciază foarte tare informația SF, rubrica „Temps Paralleles" a fost pentru mine o adevărată desfătare: recenzii ale ultimelor cărți apărute în USA/Franța/Canda și o bogată „revistă" a fanzinelor și revistelor de gen din întreaga lume. Pentru cei care aveți acces la E-MAIL, tastați a:/qbc//TT. litt. cdn/ și veți afla mult mai multe.

Nicolae C. Arlton

Premiile ARSFan '94

pentru:
emisiuni Radio-TV
-PLANETA MIRACOL-
(MTC Constanța)
fanzin
SUPER NOVA
pînă la numărul 57
revistă
ANTICIPAȚIA
BD
MARIAN MIRESCU
artist plastic
Ovidiu Avram
proză scurtă
Shai Tan
de Florin Pitea
roman
„Oameni de rezervă"
de Bogdan Ficeac

premiul ARSFan și al editurii Athena în valoare de 500000 de lei pentru eseu
Cornel Robu
premiul ARSFan și al Fundației Vladimir Colin pentru „cartea anului", în valoare de 1000000 de lei
„Anticipația românească"
de Mircea Opriță

JURIUL:
președinte -
Leonard Oprea
membri: Cotizo Draia, Mircea Naidin, Costel Baboș, Florin Leodor Dănilă